

Војнопензионерске теме и дилеме

ПЕРЈАНИЦА СОЦИЈАЛНЕ МИСИЈЕ УДРУЖЕЊА

Удружење војних пензионера Србије је од оснивања у основе деловања уградило бригу о статусном и материјалном положају колега, гајећи посебан сензибилитет према социјалном положају чланова и борећи се без престанка за бољитак

Да и војни пензионери могу да буду социјални случајеви просечно обавештеном грађанину Србије тешко да је допрло до ушију. Дуго се у јавности таложила необјективна прича да су у војсци велике плате. Друштвом су колале гласиле о томе, а заправо није било ни једног објективног разлога за такву врсту сторије. Да би се схватила истина о платама и стандарду пензионисаних подофицира и официра довољно је рећи да међу војним пензионерима нема богаташа.

Све док је пензијско и инвалидско осигурање војних старешина било у оквиру Фонда за СОВО, постојао је изграђен механизам за ублажавање сиромаштва дела војних пензионера у режији државе. На сцени је био јасан, транспарентан, праведан, административно формулисан и правно утемељен правилник који је одређивао праг сиромаштва и ко све има право на новчану помоћ. Свакога месеца посебна комисија, то јест Извршни одбор УВПС, на основу тачно утврђених параметара одређивала је висину једнократне надокнаде за све оне који су се, по својим новчаним примањима и броју чланова домаћинства (просечна примања по члану домаћинства), нашли испод црвене црте сиромаштва. За те сврхе су одређивана значајна новчана средства. Људи су бивали задовољни, а држава је неосетно испуњавала уставом и законима дефинисану социјалну мисију.

Дуго је негдашња владајућа гарнитура, што је на власт дошла насилним путем 2000. године, настојала да разбије војнопензиони систем, видевши, вероватно, у томе начин како да додатно дисциплинује и материјално казни оне који су некада, поштујући дату заклетву, бранили државу и народ. Њихов циљ био је пре свега да промене свест грађана тако што ће показати своју сирову моћ. У јавности су ширили дезинформације и пропагандистичке идеје ниских страсти, попут прича неутемељених у чињеницама да, рецимо, држава не може да купи савремене суперсоничне авионе за одбрану земље јер превише пара из државног буџета одлази на војне пензије. Створено је расположење у јавности да војним пензионерима треба смањити месечна примања тако што ће, а то је било неприродно, пензијско и инвалидско осигурање војних лица преселити у Републички фонд ПИО. Тако је размонтиран праведан и пажљиво грађан систем који се заснивао на светским достигнућима, а новоначињено решење готово ни у чему није одражавало специфичности војне професије, што се и те како поштује широм света.

Удружење војних пензионера Србије (УВПС) је од самог оснивања (16. септем-

бра 1993. године) у основе деловања уградило бригу о статусном и материјалном положају војних пензионера, гајећи посебан сензибилитет према социјалном положају чланова. Преласком пензијског и инвалидског осигурања из Фонда за СОВО у Републички фонд ПИО, угасила се институција помагања материјално слабо стојећих војних пензионера. То је одмах уочено у УВПС, па се кренуло у утврђивање мерила и принципа за помоћ колегама. Убрзо затим донета је историјска одлука да се 40 одсто чланарине усмери на једнократну социјалну и хуманитарну помоћ члановима. Сагледани су сви аспекти те помоћи, па је сачињен правилник који све то регулише. Тим документом уређен је начин прибављања, употреба, услови и поступак за коришћење средстава за социјалну и хуманитарну помоћ у УВПС.

Прецизна статистика даје прегршт података које прате досадашње постојање и опстајање посебног фонда за помоћ материјално угроженим војним пензионерима, односно корисницима војне пензије. Тако је, на пример, од 1. августа 2012. до 30. новембра 2016. године подељено укупно 1.229 помоћи у укупном износу од 39.064.000 динара, што је просечно 31.785,20 динара по помогнутој особи.

Три су основа према којима се додељује једнократна социјална и хуманитарна помоћ. Новчану помоћ може да затражи корисник чија је породица у тешком материјалном положају услед малих примања у домаћинству. Други основ представља рефундација прописаног учешћа корисника или члана његовог породичног домаћинства при набавци једног помагала, попут протетичког средства, инвалидских колица, слушног помагала и помагала за омогућавање гласног говора, одобреног по прописима којима је уређена набавка тих средстава, за медицинску рехабилитацију у стационарној здравственој установи и другој специјализованој установи те врсте, за набавку лекова, помоћног материјала који служи за употребу лека и санитетског материјала потребног за лечење, односно за зуботехничку помоћ и зубна протетичка средства. При томе треба јасно рећи да се вага сваки захтев, потом да се тражи правни основ, а када је о домену здравственог обезбеђења реч, уважава се стручни став лекара који је члан Извршног одбора УВПС.

Трећи основ је изузетна додела помоћи онима који су у тешку материјалну ситуацију доспели услед ванредних околности, као што су: елементарна непогода, пожар у стану, на пример, несрећни случај са последицом по живот и тело, тешка болест или изненадна смрт корисника или члана његове породице и слично.

За време катастрофалних поплава у Србији 2014. године УВПС је положило велики испит из хуманости и моралног поступања. Наиме, издвајања за фонд солидарности нису била довољна, како би се пружио помоћ свим војним пензионерима чија домаћинства су претрпела значајну штету. Због тога су покренути посебни механизми додатног финансирања фонда. Општински одбори су у заједнички фонд определили трећину средстава расположивих за редовну делатност. Велики број војних пензионера је, поред давања путем чланарине, уписао и једнодневни износ пензије, како би се помогло угроженим колегама. Не мали број породица на основу потопљеног домаћинства и настале штете добио је једнократну помоћ од чак 75.000 динара. Као ехо, у удружење су стизале биране речи захвалности за осведочену колегијалну материјализовану солидарност. Ето до изражаја је дошло челично војно другарство, какво не постоји у другим професијама.

Од формирања фонда солидарности до данас (готово 11 година) из фонда је додељено укупно 2.244 помоћи у укупном износу од 67.396.000 динара, просечно 30.034 динара по додељеној помоћи. Прецизна рачуница указује да се сваке године у просеку на име једнократне социјалне и хуманитарне помоћи додели 8.020.000 динара.

Од како је светом завладала пандемија вируса корона, УВПС је на основу одлуке која има упориште у Правилнику за доделу новчане социјалне и хуманитарне помоћи, издашно помагала породице чланова УВПС који су летално окончали живот. Тако је у минулом октобру решено 39 захтева и додељено 39 једнократних помоћи. У новембру је додељено 10 помоћи, а у децембру још 40 захтева. За три месеца укупно је решено 109 захтева и исплаћено 3.057.000 динара.

Одлучност да се помогне колегама прерасла је у трајну бригу, што УВПС одваја од других сличних организација и даје печат укупним активностима које се спроводе у удружењу. Реч је о димензији што надилази нашу организацију и чини је веома цењеном међу војним пензионерима, па и шире. Створени фонд солидарности је нешто чиме може да се поноси сваки члан УВПС.

Племенитост која влада међу члановима УВПС брижљиво се и упорно негује из дана у дан, путоказ је у раду организације који има апсолутни консензус у опредељењу. Живот је препун изазова и недаћа, на које војни пензионери увек нађу праве одговоре.

Звонимир ПЕШИЋ

Обележавање Дана државности Србије

ПОЧАСТИ И ДОДЕЛА ОДЛИКОВАЊА

Председник Србије Александар Вучић учествовао је 15. фебруара, поводом Дана државности Србије, одликовања заслужних појединца и институција и поручио да је Сретење велики дан за Србију, дан када се рађала модерна српска држава.

На свечаности у Палати Србија председник Вучић је поручио да је Сретење и наш буквар и читанка, време преиспитивања, време јединства нашег народа, ма где да живи - у Србији, Републици Српској, Црној Гори, Северној Македонији, Словенији, Немачкој, Аустрији, Швајцарској, Русији, Америци...

Он је подсетио да је то дан када је велики вожд, а народни човек Црни Ђорђе подигао устанак против Турака, али и дан када је захваљујући Милошу Велику и Димитрију Давидовићу Србија донела модеран и либералан устав - устав испред свог времена.

Међу награђенима који су у Палати Србија добили одликовања су режисер Емир Кустурица, фронтмен групе „Рибља чорба“ Борислав Бора Ђорђевић, као и руски вајар Александар Рукавишников, аутор споменика Стефану Немањи.

Међу добитницима сретењских признања је и патријарх московски и све Русије Кирил. Њега је председник Вучић одликовао Орденом Републике Србије на великој огрлици за истакнуте заслуге у развијању и учвршћивању пријатељских односа и сарадње.

Орденом Републике Србије на ленти председник је одликовао Јурија Борисова, као и заменика председника Владе РФ и Прокописа Павлопулоса, бившег председника Грчке.

Орденом српске заставе првог степена одликовани су Никос Христодулидис, шеф дипломатије Кипра и пекињски Институт за генетска истраживања.

Сретењски орден првог степена припао је Православном богословском факултету УБ и глумачкој легенди Александру Берчеку, док је Сретењски орден другог степена заслужио књижевник Перо Зубац.

Добитници међу новинарима су Братислав Илић са телевизије В92, новинарка ТВ Пинк Гордана Узелац, Данијела Давидов Кесар из дневног листа „Политика“, Зоран Максимовић са Прве српске телевизије и Јелена Зорић са телевизије N1. Одликовано је и двоје страних новинара - Јинг Занг, новинарка CTV, као и Мајкл Фројнд из дневног листа Jerusalem Post.

Орден Карађорђевог звезде првог степена добили су Предраг Гаге Антонијевић, музичар Стефан Миленковић, Горан Брего-

вић, Момчило Бајагић Бајага, као и сликара Милан Циле Маринковић и оперска дива Јадранка Јовановић.

Орденом Карађорђевог звезде другог степена награђен је проф. др Мирослав Вукосављевић, начелник ВМА, а Орден Карађорђевог звезде трећег степена, поред осталих, добила је сценаристкиња „Даре из Јасеновца“ Наташа Дракулић.

Сретењско признање добили су и деветоро кинеских лекара који су се у нашој земљи, раме уз раме, борили против ковида 19 са нашим здравственим радницима.

Златном медаљом за изузетне заслуге и лично херојство у лечењу и заштити становништва Србије постхумно су одликовани: др Анђелка Бачванин, др Александар Јовановски, др Југослав Грубор, др Бора Евтов, др Светлана Вукчевић, др Славиша Несторовић, др Слободан Козаковић, др Мирјана Вигњевић, др Слободан Благојевић, др Миодраг Јоровић, др Данијела Гордић, др Богдан Дејановић, др Рената Саић Еминовић, Марко Бјелица и Слађана Миленковић.

Председница Владе Републике Србије Ана Брнабић и председница Републике Српске Жељка Цвијановић положили су венце код споменика војду Карађорђу, а полагању венаца претходио је помен Карађорђу и устаницима, који је служио владика шумадијски Јован са свештенством.

Свечаности су присуствовали народни посланици, министри у Влади Србије, представници Републике Српске, свештенства и дипломатског кора, а делегацију Војске Србије предводио је начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Милан Мојсиловић.

Осврнувши се на историјски значај обележавања Дана државности, председница Владе Ана Брнабић истакла је да 15. фебруара обележавамо 215 година постојања модерне српске државе.

Председница Републике Српске Жељка Цвијановић честитала је Дан државности Србије, пожелевши Србији и Републици Српској мир, стабилност, економски напредак и безбедно окружење.

Дан државности Србије празнује се 15. и 16. фебруара, а Сретење је државни празник којим се обележавају два значајна историјска датума битна за културно-историјски и национални идентитет Срба. Тог

На споменик Карађорђу положени су венци

Најзаслужнијима председник Вучић је уручио одликовања

дана 1804. године, српски устаници предвођени Карађорђем, на збору у Орашцу одлучили су да подигну Први српски устанак. Истог датума 1835. године у Крагујевцу је донет Сретењски устав, први устав Србије.

Поводом обележавања Дана државности Републике Србије, припадници Гардијског батаљона извршили су почасну паљбу са Савског платоа на Калемегдану испаливањем 10 плутона из шест артиљеријских оруђа. Почасној паљби присуствовали су заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-мајор Петар Цветковић и командант Гарде Војске Србије генерал-мајор Миломир Тодоровић.

Министри су се током састанка договорили шта су приоритети сарадње

Састанак министра Стефановића са министром Момировићем

ПРОМЕНА ЗАКОНА О КУПОВИНИ СТАНОВА

Потпредседник Владе и министар одбране др Небојша Стефановић разговарао је 11. новембра са министром грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Томиславом Момировићем о заједничким пројектима два министарства.

Министри Стефановић и Момировић на састанку су разматрали предлог измена Закона о посебним условима за

Државни секретар
Живковић примио
председника Драгањца

РАЗГОВОР О ПРОБЛЕМИМА ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА

Државни секретар у Министарству одбране Александар Живковић примио је 4. априла председника УВПС Љубомира Драгањца. Том приликом је вођен разговор о проблемима које тиште војнопензионерску популацију.

Председник Драгањац уручио је државном секретару Живковићу признање УВПС у виду минијатурне сабље, као захвалност организације за све што он чини за побољшање статуса и друштвеног положаја војних пензионера.

реализацију пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности који, између осталог, предвиђа и измену услова при куповини станова, а који је израдilo Министарство грађевинарства.

Поменуте измене Закона односе се на промену досадашњег начину конкурисања припадника војске, полиције и осталих снага безбедности за куповину станова по повољним условима.

Осим о државној станоградњи, министар Стефановић разговарао је и са директором ЈП „Скијалишта Србије“ Дејаном Ђиком, који је такође присуствовао састанку, о завршетку планиране изградње објеката у оквиру војног комплекса на Копаонику. У њему је до сада завршена изградња гараже, док је тема данашњег разговора био почетак изградње хелидрома са пратећим садржајима за хеликоптер Ми-17. Његова изградња почеће крајем пролећа, а завршетак радова очекује се до краја октобра.

Министри Стефановић и Момировић су размотрили и могућности проширења 51. скијашког полигона Војне академије на Копаонику, на којем се изводе бројне обуке у зимским условима кадет Војне академије, али и свих припадника Војске Србије и Министарства одбране. Они су разговарали и о размени непокретности између „Коридора Србије“ и Војнограђевинске установе у вези са изградњом обилазнице око Београда.

Министар Стефановић пустио у рад нови скенер у ВМА

УВЕЋАНИ КАПАЦИТЕТИ

Потпредседник Владе и министар одбране др Небојша Стефановић обишао је 19. фебруара Институт за радиологију Војномедицинске академије и пустио у рад нови савремени ЦТ 64-слајсни скенер, из донације Уједињених Арапских Емирата. Стефановић се и овом приликом захвалио лекаrima, медицинском особљу и свим људима у војном здрав-

Нови скенер значајно ће убрзати дијагностичке процедуре

на њиховом пожртвованом раду. Министар одбране подсетио је да су запослени у војном здравству уложили надљудске напоре како би помогли сваком пацијенту у ковид систему, али и да су на ВМА 24 часа дневно примали све пацијенте којима су здравствена помоћ и нега били неопходни, како војне, тако и цивилне осигуранике.

- Сви пацијенти добили су врхунску здравствену заштиту и негу, а нико од запослених није се штедео. Нису питали ни да ли је дан, ноћ, субота, недеља, празник, да ли ће угрозити своје здравље... Радиле су пожртвовано и показали шта је војска. Зато је важно да покажемо да бринемо о овим

људима – рекао је министар. Он је истакао да је зато важно наставити са опремањем војног здравства, повећањем примања за послених и пријемом новог кадра.

- Ово је трећи скенер у Војномедицинској академији, који ће значајно помоћи и убрзати рад, али и побољшати пружање помоћи најтежим пацијентима - рекао је министар Стефановић, напомињући и да ће се инсталацијом трећег скенера на ВМА повећати број војних и цивилних пацијената који ће долазити на преглед. Поменути скенер користиће се и за дијагностику ковид пацијената који се лече на ВМЦ Карабурма, а која ће ускоро добити и покретни скенер.

Састанак министра Стефановића са делегацијом
Клуба генерала и адмирала Србије

ОЧУВАЊЕ СЛОБОДАРСКИХ ТРАДИЦИЈА

Потпредседник Владе и министар одбране др Небојша Стефановић састао се 9. фебруара са делегацијом Клуба генерала и адмирала Србије, са којом је разговарао о досадашњој и будућој сарадњи Министарства одбране и овог Клуба.

Делегација Клуба генерала и адмирала Србије упознала је министра одбране Стефановића са низом иницијатива из свог домена, а које се тичу очувања и неговања слободарских традиција Србије и очувања угледа и етике генерала и адмирала, доприноса одбрамбеној способности земље, заштити угледа генералског кора, њиховог друштвеног статуса и остваривања културно-рекреативних и других потреба.

У делегацији која се састала са министром Стефановићем били су председник Скупштине Клуба генерал-потпуковник у пензији Миломир Миладиновић, председник Извршног одбора генерал-мајор у пензији др Лука Кастратовић и заменик председника Извршног одбора генерал-мајор у пензији Милош Ђошан.

Делегација Клуба генерала и адмирала Србије у разговору са министром др Небојшом Стефановићем

Дан државности у Крушевцу

СВЕЧАНОСТ КРАЈ СПОМЕНИКА

Делегација УВПС приликом полагања венца

Поводом Дана државности Републике Србије, градоначелник Јасмина Палуровић и председник Скупштине града Предраг Вукићевић положили су венац на Споменик ратницима од 1912 до 1918. године. Венце су положили и начелник Расинског управног округа Бранислав Весић, делегација Команде гарнизона са пукovníком Радетом Рњаковићем на челу, делегације резервних војних старешина, СУБНОР-а, ратних војних инвалида, Удружења српско-руског пријатељства, Удружења војних пензионера Србије, Удружења за неговање слободарских традиција и други.

Делегацију УВП Крушевац чинили су председник ГрОд Душан Самарџић, председник НО Ђурђе Радмановац и члан ОпОр Миодраг Јевтић.

Дан државности Србије обележава се у знак сећања на 15. фебруар 1804. године, када је на верски празник Сретење, под вођством Карађорђа, у Орашцу, почео Први српски устанак, борба за ослобођење од вишевековног робовања под Турцима.

До доношења Сретењског Устава довела је Милетина буна против Милоша Обреновића и његовог управљања кнежевинам. На захтев кнеза, Устав је написао његов секретар Димитрије Давидовић, а кнез га је обнародовао 15. фебруара 1835. године у Крагујевцу. Потписали су га представници 15 окружја, Српске православне цркве и Државног савета.

Доношење првог Устава на Сретење 1835. године, Србија 15. фебруар слави као Дан државности. Сретењски устав је први законски акт којим је утемељена српска државност. Још увек вазална Кнежевина Србија смогла је тада снаге да после компликованих унутрашњих односа донесе устав који је за време био најмодернији и најнапреднији. Овом уставу противиле су се велике силе, па је био на снази само 55 дана.

Сретењски устав био је један од првих демократских устава у свету, а у својој суштини био је либералан. Донео је право на законито суђење, слободу кретања и настањивања, увео својинска права и друге слободарске институте попут начела независног судства.

Сретење је за Дан државности Србије проглашено 10. јула 2001. године.

мр А. Симоновски

Међугенерацјска
солидарностРАСТЕ БРОЈ
ВРЕМЕСНИХ
ГРАЂАНА

Србија се данас, као и већина европских држава, суочава са променом структуре становништва изазваном продужењем животног века и ниском стопом наталитета. Људи данас живе дуже у бољем здрављу, остају дуже активни, што је једно од највећих цивилизацијских достигнућа, али и једна од највећих друштвених трансформација.

Према пројекцијама, 2052. године у Србији број особа које имају 80 или више година биће утростручен и они ће представљати четвртину укупног броја старих, што значи да је и последњи тренутак да се посвети пажња неговању изbalансираних међугенерацјских односа који се заснивају на обостраном поштовању.

Старије особе представљају огроман друштвено-економски ресурс који ће наставити да расте. У Фонду ПИО се разуме да међугенерацјска солидарност значи међусобну подршку и сарадњу различитих генерацја у стварању друштва у коме људи свих година имају одређену улогу, али и то да је, поред финансијске подршке, још значајнији међусобни суживот, толеранција и разумевање.

Помоћ оболелима
од вируса коронаПРЕДЛОГ ЗА БУДУЋЕ
СЛУЧАЈЕВЕ

Правилником о социјалној и хуманитарној помоћи у Удружењу војних пензионера Србије прописан је правни основ и поступак за доделу једнократне социјалне и хуманитарне помоћи члановима Удружења. Та врста помоћи се додељује онима који се налазе у тежем материјалном положају, затим по основу здравственог збрињавања и набавке медицинских помагала, а и изузетно, то јест када се члан Удружења нађе у ванредним околностима које су прописане Правилником.

Од октобра 2020. године члановима Удружења и њиховим породицама је ова помоћ ванредно додељивана и када су уз захтев доставили и медицинску документацију да су преминули или оболели од вируса covid-19, с циљем превазилажења те тешке ситуације. У том смислу поред редовне доделе помоћи, која је прописана Правилником, у октобру и новембру 2020. године, због болести од вируса корона, на основу одлуке председника УВПС, помоћ је ванредно додељена за 20 корисника Удружења у износу од по 35.000 динара и исплаћено 700.000 динара. У децембру 2020. године, ова помоћ, је ванредно додељена за 17 чланова Удружења и то на основу одлуке председника УВПС 35.000 динара по члану породице који је преминуо од covid-19, а осталима у складу с Правилником, према степену обољења или према степену инфицираности, исплаћено је 425.000 динара. У јануару 2021. године, по основу болести covid-19, помоћ је, у складу с Правилником, ванредно додељена за 31. корисника и исплаћено 679.000,00 динара.

Према томе, по основу болести covid – 19 у октобру, новембру и децембру 2020. године и јануару 2021. године помоћ је ванредно додељена за 68 корисника Удружења и исплаћено 1.804.000,00 динара. У том периоду помоћ је укупно додељена за 163 корисника (у октобру - 39, у новембру - 30, децембру - 40 и јануару - 54) и исплаћено 4.416.000 динара или месечно у просеку 1.104.000 динара, што је знатно више од расположених средстава за те намене. У том периоду је у просеку месечно решавано више од 40 захтева, што је више у односу на период када је ових захтева у једном месецу било између 20 и 25, што је било могуће решити у складу са Правилником и расположеним средствима.

Исплаћена средства оболелима од вируса корона значајно су премашила износ средстава који може да поднесе фонд за те намене. На основу наведеног Извршни одбор, почевши од марта 2021. године, неће бити у могућности да оболелима од covid – 19 ванредно исплаћује свима једнократну помоћ, већ само онима који помоћ потражују на основу смрти члана породице од covid – 19 и то у износу од 25.000,00 динара и онима по материјалном стању и потребама за здравствено збрињавање, како је прописано Правилником.

Извршни одбор предлаже да убудуће члановима Удружења који су оболели од вируса covid – 19, једнократну новчану помоћ, уколико се сматра да за то има потребе, исплаћују општинске–градске организације из својих средстава.

Потребно је да свака општинска–градска организација размисли овај предлог, заузме став и о томе да до 25. фебруара писаним путем обавести Извршни одбор Главног одбора УВПС.

Признање Клуба генерала Београдском форуму

МЕДАЉА ЗА УСПЕШНУ САРАДЊУ

Клуб генерала и адмирала Србије доделио је спомен – медаље Живадину Јовановићу, Драгутину Брчину и Марини Чолић, функционерима Београдског форума за свет равноправних. Ово високо признање установљено је поводом 75 година победе над фашизмом и 15 година Клуба генерала и адмирала.

Признање су уручили су генерал-потпуковник у пензији Миломир Миладиновић, председник Скупштине и генерал - мајор у пензији Лука Кастратовић, секретар Извршног одбора Клуба. Медаља је додељена члановима Форума у знак признања за допринос успешној сарадњи две независне, непрофитне и нестраначке организације у одбрани виталних националних и др-

Добитници медаље са представницима Клуба генерала

жавних интереса Србије и српског народа, афирмацији слободарских вредности и традиције, као и за промоцију мира и равноправности.

Клуб генерала и адмирала Србије има у свом саставу 220 генерала и адмирала, и од свог оснивања 2005. године развија свестрану сарадњу са Београдским форумом и другим патриотским организацијама.

Модернизована Војна болница биће ослонац здравству на југу Србије

Значај Војне болнице посебно је маркиран током пандемије вируса корона, када је та здравствена установа била једина нековид институција за лечење других болесника. Чак је део нишке Војне болнице с успехом претворен у ковид болницу.

М. Пантелић

Почаст пострадалим логорашима

Да се не заборави

ПОШТА НА СТРАТИШТУ СРПСКОГ НАРОДА

Поводом обележавања 79-годишњице од пробоја логораша на Црвеном крсту, 12. фебруар и меморијалном комплексу представници града, војске, полиције, као и друге делегације међу којима је и Градска организација УВПС Ниш, положили су венце.

Скупу се обратила Снежана Ивановић ћерка логораша, која је истакла да ће долазити док је жива стратиште, где јој је отац боравио и гледао смрти у очи.

Градonaчелница Ниша Драгана Сотировски је истакла да нас обележавање треба да подсети на оне који су страдали, већ и на оне који су преживели. Такође је истакла да град треба да размишља да у наредним годинама определи већа средства за меморијални комплекс Црвени Крст.

Професор Горан Максимовић је истакао да треба да се сетимо жртава не само српског већ и других народа, пострадалим у безбројним логорима. Идеја слободе држала их је и давала наде да ће преживети.

Кустос Народног музеја Небојша Озимић је истакао да је 1967. године отворена прва поставка изложбе и да се Народни музеј труди да новим генерацијама пренесе све што се догодило на простору Концентрационог логора Црвени Крст.

Бекство из логора на Црвеном Крсту 12. фебруара 1942. године покушало је 147 логораша, у томе је успело 105, погинуло је 42 логораша и убијено 11 стражара.

М. Пантелић

Предстоји реновирање
Војне болнице у Нишу

УНАПРЕЂЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНИХ УСЛУГА

Педавно је објављено саопштење да је од представника Министарства одбране и представника Града Ниша формирана радна група за реновирање и осавремењивање Војне болнице Ниш, а разматране су и могућности за размену војних некретнина које нису неопходне систему одбране за станове који би били додељивани војним лицима.

Многи су се обрадовали чињеници да ће у Војну болницу Ниш ући грађевинске машине и савремена опрема.

Војна болница Ниш је најстарија здравствена установа на југу Србије, јер је основана 22. фебруара 1878. године и устројена на предлог др Владимира Ђорђевића. Од формирања до данас Војна болница је лечила и излечила стотине хиљада војних ли-

ца и цивилних осигураника.

Током агресије на нашу земљу 1999. године, на територији Косово и Метохије, деловали су истурени делови Војне болнице Ниш. Крајњим пожртвовањем спашавани су животи људи у веома тешким условима за рад. Припадници Војне болнице су много пута ризиковали и своје животе за спас других.

Многи цивилни болесници желе да се лече у Војној болници, јер та здравствена установа ужива велико поверење. Где је војска, народ зна, ту је и рад и ред.

Пре неколико година било је захтева да се Војна болница Ниш угаси. Чак су предлози лансирани и у Скупштини Србије. На срећу пружени су одговори на такве нападе што је резултирало опстајањем Војне болнице.

Додела станова припадницима снага безбедности

НЕОБИЧНИ КРИТЕРИЈУМИ
ЗА КОНКУРИСАЊЕ

После обраћања председнику Републике Србије у вези са критеријумима за доделу станова за припаднике снага безбедности под повољнијим условима, из Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања стигао је одговор који доносимо у целости.

Поводом представке коју сте дана 20.11.2020. године послали председнику Републике Србије, која је дописом 04 Број: 07-3438/2020 од 30.11.2020. године прослеђена дана 07.12.2020. године Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Сектору за пензијско и инвалидско осигурање и борачко - инвалидску заштиту реф. бр. 360-01-00050/2020-11, а тиче се конкурса за решавање стамбеног питања за припаднике снага безбедности, обавештавамо вас о следећем:

Члан 1. Закона о посебним условима за реализацију пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности („Службени гласник РС“, бр. 48/18 и 54/19) прописује да се овим законом уређују услови, критеријуми, начин и поступак за реализацију пројекта изградње станова за припаднике Министарства одбране, Војске Србије, Министарства унутрашњих послова, Безбедносно-информативне агенције и Министарства правде - Управе за извршење кривичних санкција, као и за лица, раније припаднике снага безбедности који су право на пензију остварили у једном од ових државних органа, борце, породице палих бораца, ратне војне инвалиде и мирнодопске војне инвалиде (у даљем тексту: припадници снага безбедности), као и друга питања од значаја за реализацију наведеног пројекта.

Чланом 3. Закона о посебним условима за реализацију пројекта изградње станова за припаднике снага безбедности дефинисан је појам припадника снага безбедности који каже да припадник снага безбедности је запослено лице на неодређено време у државном органу из члана 1. овог закона, као и лице, ранији припадник снага безбедности који је право на пензију остварио у једном од државних органа из члана 1. овог закона, које може да оствари право на куповину стана под повољнијим условима, уз испуњење услова прописаних овим законом и актом који доноси министар, односно друго овлашћено лице из органа из члана 1. овог закона (у даљем тексту: припадник снага безбедности). Такође, припадници снага безбедности у смислу овог закона су и борци, чланови породице палог борца, ратни војни инвалиди и мирнодопски војни инвалиди.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је надлежно за борце, чланове породице палог борца, ратне војне инвалиде и мирнодопске војне инвалиде, док је за раније припаднике снага безбедности, односно војне пензионере, надлежно Министарство одбране.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања вас обавештава да сви припадници снага безбедности имају једнако право да поднесу пријаву за остваривање права на куповину стана по повољнијим условима и да се, након оствареног

права код свог надлежног министарства, јаве на позив инвеститора да по једнаким правилима за све припаднике и путем електронске пријаве конкуришу за стан. Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања није надлежно за начин и поступак електронске пријаве, као ни за листе пријава електронским путем.

У погледу Устава и Закона сви корисници борачко-инвалидске заштите као и сви грађани Републике Србије су једнаки и имају право да по једнаким условима остваре своја Уставом и Законом загарантована права. Препознајући тај проблем, афирмативном акцијом, са намером да се реагује на адекватан начин, министарство је упутило информацију бр. 580-02-00416/2/2020-11 свим јединицама локалне самоуправе у којој је између осталог изнело да, уколико постоји потреба

да се додатно обезбеде капацитети у циљу пружања подршке процесу електронске пријаве лицима из области борачко-инвалидске заштите, обавесте министарство да би се у најкраћем могућем року предузеле све мере да би се олакшало електронско пријављивање корисника. Министарство је такође обавестило службе борачко-инвалидске заштите у јединицама локалне самоуправе да све позиве, услове и образце учине доступним, тако што ће исте објавити поставити на огласној табли јединица локалне самоуправе.

Такође, Министарство је телефонским путем, позвало све војне инвалиде (ратне и мирнодопске) који су предали пријаву, за куповину стана по повољнијим условима како за Град Београд, тако и за Нови Сад, Ниш, Крагујевац, Краљево, Сремску Митровицу, и Врање и понудило помоћ у вези остваривања права и пријаве - електронским путем.

Исказујемо велику захвалност на вашем залагању и жељи и што на достојанствен начин бринете о интересима припадника снага безбедности. Будите сигурни да ће сви ваши предлози и сугестије бити размотрени и овом приликом вам се захваљујемо.

Акт је потписао помоћник министра Зоран Милошевић.

Додела социјалне и
хуманитарне помоћи у
јануару 2021. године

ДУГ СПИСАК

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор ГО је на седници одржаној 3. фебруару 2021. године, размотрио је захтеве достављене у јануару 2021. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање
На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника
ОпОр Стара Пазова СМ: 32.000,00 – по члану 12.388,22 динара;
ОпОр Крагујевац НС: 28.000,00 – по члану 15.664,00 динара;
ОпОр Крагујевац КМ: 28.000,00 – по члану 16.188,26 динара;
ОпОр Крагујевац БС: 28.000,00 – по члану 14.073,33 динара;
ОпОр Палилула РР: 36.000,00 – по члану 8.101,27 динара;
ОпОр Вождовац ТР: 32.000,00 – по члану 12.144,16 динара;
ОпОр Пирот ЂР: 32.000,00 – по члану 12.839,92 динара;
ОпОр Раковица МВ: 32.000,00 – по члану 15.700,00 динара;
ОпОр Суботица СР: 32.000,00 – по члану 11.225,70 динара;
ОпОр Нови Београд ПМ: 32.000,00 – по члану 12.353,61 динара;
ОпОр Нови Београд АД: 32.000,00 – по члану 10.883,67 динара;
ОпОр Земун ТС: 32.000,00 – по члану 15.264,66 динара;
ОпОр Лозница ЖТ: 32.000,00 – по члану 16.197,68 динара;
ОпОр Крушевац ЛМ: 36.000,00 – по члану 6.998,92 динара;
ОпОр Лозница ВС: 36.000,00 – по члану 8.518,04 динара;
ОпОр Смедеревска Паланка ЖМ: 40.000,00

– по члану 11.922,54 динара;
Б) Здравствено збрињавање
На основу члана 5.а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника.
ОпОр Смедереве ДУ: 15.000,00 –
ОпОр Ужице МВ: 25.000,00 –
ОпОр Нови Сад МЂ: 20.000,00 –
ОпОр Нови Београд МЂ: 20.000,00 –
ОпОр Земун ВН: 25.000,00 –
ОпОр Зајечар ЈД: 20.000,00 –
ОпОр Зајечар ПМ: 20.000,00 –
В) На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 2. Правилника
који су преминули од COVID-19 и пребегли COVID-19.
ОпОр Нови Сад МЂ: 32.000,00 –
ОпОр Стара Пазова ЈМ: 32.000,00 –
ОпОр Раковица ОР: 32.000,00 –
ОпОр Шабац ТГ: 32.000,00 –
ОпОр Краљево ПС: 32.000,00 –
ОпОр Земун СГ: 32.000,00 –
ОпОр Крагујевац ЂС: 32.000,00 –
ОпОр Крагујевац ДС: 32.000,00 –
ОпОр Земун ЧП: 32.000,00 –
ОпОр Нови Београд БВ: 32.000,00 –
ОпОр Нови Београд НС: 32.000,00 –
ОпОр Нови Београд ТБ: 32.000,00 –
ОпОр Нови Београд БМ: 32.000,00 –
ОпОр Ниш УВ: 32.000,00 –
ОпОр Суботица РД: 32.000,00 –
ОпОр Суботица ЕЖ: 32.000,00 –
ОпОр Суботица ГБ: 32.000,00 –
ОпОр Панчево СМ: 15.000,00 –
ОпОр Ниш СМ: 15.000,00 –
ОпОр Ниш БЈ: 10.000,00 –
ОпОр Ниш ВД: 10.000,00 –
ОпОр Врање ФЗ: 10.000,00 –
ОпОр Ужице ТМ: 10.000,00 –
ОпОр Земун ВМ: 10.000,00 –
ОпОр Ваљево ПО: 10.000,00 –
ОпОр Нови Сад БС: 10.000,00 –
ОпОр Сомбор ЈЗ: 10.000,00 –
ОпОр Бачка Топола ОД: 10.000,00 –
ОпОр Сомбор ЈЗ: 10.000,00 –
ОпОр Суботица БИ: 10.000,00 –
ОпОр Лесковац КБ: 10.000,00 –
Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне 8. фебруара 2021. године.
Захтеви који буду достављени од 1. фебруара до 28. фебруара 2021. године биће решавани почетком марта 2021. године.

Извршни одбор

Општинска организација УВПС Вождовац - Савски Венац

ЦЕНТАР ОКУПЉАЊА И АКТИВНОСТИ

Разноврсни садржаји рада што се одвијају у оквиру просторија Месне заједнице „Бањица“, које користе војни пензионери, гарант су одрживог развоја организације у чијим су темељима традиције наше војске и народа и непрестана борба за статус и положај пензионисаних подофицира и официра

Живот на асфалту, међу облакодерицама, није лак. Војни пензионери се на различите начине довијају како да себи и другима учине свакодневницу хуманијом, занимљивијом и повезанијом са природом. Оптерећени породичним и личним проблемима они настоје да пронађу што повољнија решења, како би олакшали укупну ситуацију. Живети у Велеграду, посебно у главном граду Републике Србије, по много чему је предност у односу на унутрашњост. Када неко живи живот у зградама са много спратова од пренапрегнутог бетона и када се усклађује са условима који се пружају и добро размисли о свему, тада на површину разума испливавају сви недостаци које Београд има. Радије би грађани трећег доба да једу хлеб негде у унутрашњости, изван вреве, загађеног ваздуха, усијаног бетона, саобраћајних гужви и чепова. Они што су пре више деценија успели да купе парче земље изван града и тамо подигли викендицу, у периодима изван зиме време проводе у природи, дишући свеж ваздух и активно се укључују у одржавање малених башти.

Појединци навикли на друштвени живот, по одласку у пензију, тешко се мире са новонасталим околностима. Али повезаност са другима, решење је што ублажује многе недаће. Једно од прибежишта пензионисаних подофицира и официра јесте Удружење војних пензионера Србије које им помаже у остваривању статусних права, али им много значи за превазилажење свих ситуација у којима су обесправљени или их тиште неке друге овоземаљске пошлости. Удружење вероватно понајвише пружа онима који не подносе усамљеност и изолацију, што се показало у минутих годину дана, од како васцелим земаљским меријанима царује корона.

Недавно смо, ношени жељом да доживимо како удружење делује, посетили Општинску организацију УВПС Вождовац – Савски Венац, која делује у оквиру просторија у делу Београда који је назван Бањица.

Домаћин је пословични Добривоје Димитријевић који дуго предводи војне пензионере из четири општине,

Са једне од седница Скупштине

Све почиње од председника
ОпОрг: Добривоје Димитријевић

што чине заједничку организацију војних пензионера.

Вождовчани најбројнији

На почетку разговора сазнајемо да је Општинска организација Вождовац - Савски Венац формирана 10. новембра 1993. године. Делује на територијама општина Вождовац, Савски Венац, Младеновац и Сопот. Тренутно броји 1320 чланова и једна је од ма-

совнијих организација у Србији. Први председник те организације био је пукovníк у пензији Славко Драгуило.

Највише чланова живи на територији општине Вождовац (948), затим Савски Венац (290), Младеновац (66) и Сопот (16). Једна четвртина чланова су породични корисници војне пензије, а просечна старост чланова је 74 године.

Да подсетимо да је, пре извесног времена, одлуком Главног Одбора УВПС, расформирана општинска организација Младеновац и припојена организацији Вождовац – Савски Венац. Органи УВПС очигледно су имали поверења у ту организацију.

Општинска организација Вождовац – Савски Венац делује у четири месна одбора УВПС – Бањица, Дедиње, Војвода Степа и Младеновац.

По добијању просторија за рад од стране Скупштине општине Вождовац, део простора искоришћен је за Клуб пензионера, цивилних и војних. У том простору се несмањеном жестином и данас одвијају различите активности, попут играња шаха и других друштвених игара, затим се повремено организују изложбе, једном седмично врши се контрола крвног притиска и нивоа шећера у крви, а одвијају се и други садржаји за које су интересовање исказали војни пензионери. Наша организација има на располагању библиотеку са фондом од око 600

књига, а читаоци су корисници војне пензије и њихови чланови породица. До књига смо дошли тако што су чланови даривали књиге. На полицама су дела лепе књижевности, али и стручна дела. Посебно су тражене енциклопедије, каже нам Добривоје Димитријевић.

Део Клуба чини и малена чајџиница-кафетерија у којој свакодневно долазе пензионери да се, уз дружење са колегама, освеже неким од напитака који се нуде. И цене напитака су малене, пензионерске. У време короне тамо у исто време бораве три до четири особе. Њима је на располагању и комплет „Војног ветерана“, тако да се уз освежење и разговор обавештавају о ономе што је за њих важно.

Остварили смо врло добру сарадњу са локалним самоуправама општина које „покрива“ наша организација, а и са појединим друштвеним организацијама и удружењима. Истичемо добру сарадњу са организацијом Црвеног крста Вождовац, Месном заједницом Бањица, СУБНОР-ом Општине Савски Венац, Удружењем пензионера општине Вождовац. Наша организација ради на основу Годишњег плана рада и активности, а у складу са Статутом и осталим нормативним актима. Међутим, с времена на време, намећу се ванредни послови који нису планирани меродавним документима. Кроз састанке Општинског одбора УВПС, који се одржавају двомесечно, настојимо да сагледамо стање по месним одборима, анализирамо резултате из претходног периода и договаримо се о активностима за предстојећи период, напомиње Добривоје.

Стручна помоћ

Карактеристика укупних активности у овој организацији јесте тимски рад, где свако има конкретно задужење.

За све задатке које извршавамо потребан је рад целокупног Општинског одбора. У активностима се, уз председника, активно укључују и секретар Томислав Мандић, чланови Општинског одбора Симиша Антић, Петар Ивановић, Драган Поповић, Ненад Кошанин, Јово Миличић, а и председници месних одбора. Све већи број КВП нам се обраћа захтевом за стручну помоћ, када су у питању тужбе за закинути део пензије. Код нас могу добити све информације с тим у вези, као и бесплатне образце. Занимљиво је да нам се за неке видове помоћи обраћа и све већи број цивилних пензионера, истиче Димитријевић.

У просторијама на Бањици чланови се могу информисати о свим питањима која тиште КВП, попут стамбене проблематике, здравственог обезбеђење и свега осталог из домена рада удружења. Информисање се обавља и на састанцима месних одбора, а чланови изражавају задовољство и разноврсним садржајем „Војног ветерана“. Све у свему, благовремено и реално информисање императив је у раду ове организације.

На изворишту духовности: пред манастиром Тумане

У претходном периоду више пута смо организовали једнодневне излете чланова и дружење са цивилним пензионерима. Посетили смо неколико манастира (Тумане, Раваница), и више културно-историјских споменика (Текериш, Мачков камен, родну кућу војводе Мишића). Организација се активно укључује у друштвени живот локалне заједнице. Тако смо у више наврата сакупљали гардеробу намењену прихватишту за стара лица у Кумодрашкој улици у Београду. Та акција је и сада у току. Може се укључити да та солидарност прераста у својеврсну бригу о људима и има социјални карактер. Наше мало, за друге представља нешто што готово живот значи. Више пута смо учествовали на разним спортским такмичењима, постижући значајне резултате. О томе сведоче пехари који красе просторије у којима делујемо, наводи Димитријевић.

Неколико чланова наше организације којима је хоби радио-аматеризам активно су укључени у рад радио-аматерског клуба „Бањица“, - YU1BBV, и у склопу тих активности постижу до-

Обележавање Дана жена

бре резултате. Реч је о бившим везистима, попут Душана Грујића, Сретења Љубисављевића и других. Они се придржавају оне старе флоскуле: једном везиста, увек везиста! И председник Добривоје Димитријевић је радио-аматер, чији позивни знак је YU1 FT.

Сваке године на скроман, али достојанствен начин се обележава 8. март – Дан жена, нарочита организација се испољава 10. новембра, када се прославља Дан организације.

Водимо рачуна о здравственом обезбеђењу наших чланова. Уз помоћ здравствених радника (лекар и медицинска сестра) сваког четвртка се у нашим просторијама контролише крвни притисак и ниво шећера у крви. Иначе, немамо проблема када је у питању примарна здравствена заштита. Одлична је сарадња са амбулантом „Бањица“, која ради у склопу ВМЦ Славија. Ни један од КВП се није пожалио на ову установу. Особље је љубазно и професионално се односи према нашим члановима. За узврат,

РАДНО ВРЕМЕ

За све оне војне пензионере, односно кориснике војне пензије, који имају потребу за неку врсту помоћи могу да дођу у просторије Општинске организације Вождовац – Савски Венац које се налазе у Булевару ослобођења број 96 на Бањици сваког уторка и четвртка од 17 до 20 часова. На располагању им је и телефон 011/3983-786.

Час историје испред родне куће војводе Живојина Мишића

одбора, чланове општинског одбора, а и поједине активисте, казао је Димитријевић.

У ових годину дана, од како траје пандемија вируса, неколико пута је одржана седнице Општинског одбора телефонским путем. Председник је информисао чланове одбора о активностима која руководство УВПС предузима на заштити чланова. Млађи војни пензионери су у више наврата односили лекове и намирнице старијим члановима.

Годишње социјалну и хуманитарну помоћ у новцу прими петнаестак чланова организације чије се седиште налази на Бањици. До сада је ту врсту помоћи примило укупно око 200 чланова.

Пред организацијом је и озбиљан задатак omasовљења, односно подмлађивања чланова, што ће бити изазов за садашње активисте.

Напослетку рећи ћемо и то да је за

У Сремским Карловцима

овој установа је од УВПС додељена Плакета за изузетан допринос у здравственом збрињавању војних пензионера. Сваког месеца им се обезбеђује по два примерка гласила „Војни ветеран“.

Мобилни и доследни

Редовно обилазимо наше болесне и чланове у поодмаклом животном добу, како би им пружили потребну помоћ, информисали их о стању у организацији, али и попричали о свим проблемима који их тиште. То је нарочито испољено за време ванредног стања, то јест у току пандемије вируса корона. Предузете су одговарајуће мере.

Контакти су одржавани путем телефона и електронском поштом. Обавезали смо председнике месних одбора да нас чешће контактирају телефоном и извештавају о евентуалним проблемима и да информису људе у својим одборима, да редовно прате средства јавног информисања, придржавају се уведених мера и упутстава УВПС. Током ванредног стања два до три пута седмично контактирали смо председнике месних

У посети манастиру Манастија

Признања сведоче о активностима

успехе ове организације најзаслужнији Добривоје Димитријевић, који пуних седам година ужива висок углед међу колегама. Радећи по принципу „тија вода брег рони“ Добривоје је непрестано у акцији, а његова агилност може да послужи као пример многим организацијама.

3. Пешић

Небојша Стефановић, потпредседник
Владе Србије и министар одбране

ОДЛУКА О ОБАВЕЗНОМ ВОЈНОМ РОКУ ДО ОКТОБРА

Израчунали смо да би за 10.000 регрута редовно
служење војног рока годишње коштало укупно
око осам милијарди динара

За нас је, као државу, важно да имамо младе људе који ће познавати војску и који ће знати како се брани земља. Постоји доста разлога због којих би они могли да буду мотивисани и задовољни служењем војног рока и да то не буде, како неки кажу, губљење времена већ корисно време, а да буду од користи и својој земљи, систему одбране и грађанима, каже у разговору за „Политику“ Небојша Стефановић, потпредседник владе и министар одбране.

Он се јасно изјаснио да је за поновно увођење војног рока и тиме практично отворио друштвени дијалог о овој теми.

Како ће изгледати јавна расправа о могућем поновном увођењу обавезног служења војног рока?

Јавна расправа се суштински већ води, и у стручним круговима и у јавности, можда само недостаје формализација те расправе у парламенту, што зависи од Народне скупштине. У наредним месецима очекујем да ће Генералштаб имати коначне ставове, као најозбиљнија стручна институција ове земље позвана да да мишљење о овом питању. Тада ћемо имати и формулисан став како желимо да војни рок изгледа, односно шта војска види као најбољи модел редовног служења, и колико би прецизно од разматраних од четири до девет месеци требало да траје. Очекујем, угрубо, да негде до септембра или октобра имамо одлуку државе да ли жели „одмрзавање“ обавезе служења војног рока. До тада ћемо наравно имати све детаље како би војни рок изгледао. Постоје различита мишљења о томе, али са истим циљем – да војска буде ефикаснија, да можемо да рачунамо на јачи састав, да сви задаци који буду стављени пред војску у наредном периоду могу да се изврше са довољним бројем људи и да један део људи вратимо у резервни састав. Ми током минулих десетак година нисмо десет генерација увели у резервни састав. Ти људи не могу бити упућени на било какав задатак, јер нису завршили ни основну обуку и немају никакво знање о војсци. Плус изгубили смо десет генерација које су старије од 65 година и које нису више у резервном саставу. То су неки од приоритета који ће утицати и на дефинисање и на дужину војног рока, али је ту још много параметара, почев од цене. Израчунали смо да би за 10.000 регрута редовно служење војног рока годишње коштало укупно око осам

милијарди динара (униформе, храна, гориво, грејање, смештај, превоз...). Додатна цена би биле плате, уколико би се донела одлука да их регрути примају, и то би било још око 1,2 до 1,8 милијарди, у зависности да ли би биле 20.000 или 30.000 динара.

Да ли би био прихватљив модел који користе неке скандинавске земље, да се сви регрути уводе у евиденцију, а држава позива само неке од њих да служе војску?

Не, определили би се за то да сви који стичу законски основ и могу бити упућени на одслужење војног рока буду позивани. То је модел о ком разговарамо и за који мислим да би био најкориснији. Фактички би се сви који испуњавају услове позивали на одслужење војног рока, након што напуне 18. година. Наравно, постојала би могућност да се служење војног рока одложи због школовања или неког другог оправданог разлога. Такође, постојала би и могућност позивања на приговор савести, што постоји у уставу. Разматрамо и да ли би такве регруте упућивали у јединице на дужности које не подразумевају ношење оружја у можда дужем временском трајању од осталих регрута, или да војни рок служе у неким другим институцијама под другим условима. Дакле, то су све модели који постоје у Европи и у свету и ми разматрамо које су добре праксе. Војна обавеза би важила за мушкарце, док ће жене моћи и даље да служе војни рок добровољно, као што то могу и сада.

Осим традиције, шта је суштински разлог за враћање обавезе служења војног рока?

Традиција је важан елемент, али не и пресудан. За нас је, као државу, важно да имамо младе људе који ће познавати војску и који ће знати како се брани земља. Мислим да је важно и то што ће знања стечена у војсци моћи да користе и у животу ван војске. Рецимо, војници на одслужењу војног рока могу, чак и ако немају возачку дозволу Б, полагати за Ц категорију, чиме стичу аутоматски и Б категорију, и мислим да је то свакако значајна уштеда за њих, јер не морају сами да издвајају тај новац. Такође, могу да се оспособе за куваре, да науче да користе системе везе, да буду механичари и стичу друге праксе и искуства... Да прођу обуке у нашим јединицама, укључујући и специјалне, као и да слу-

Фото Анђелко Васиљевић

же у информатичким и научним четама, где би дали допринос систему одбране. И укупно постоји доста разлога због којих би млади људи могли да буду мотивисани и задовољни служењем војног рока и да то не буде, како неки кажу, губљење времена већ корисно време, а да буду од користи и својој земљи, систему одбране и грађанима. Имаћемо јачи резервни састав, а неки од њих сигурно ће пожелети и да остваре каријеру у војсци.

Колики је напор система одбране да се обезбеди довољан број професионалних војника?

Велики. То је било далеко лакше када је Србија била економски слаба. Повремено можемо чути од неких пензионисаних војних старешина како су лако попуњавали јединице у време када је просечна плата у Србији била око 300 евра, незапосленост око 26 одсто, те је једини сигуран посао могао да се нађе тамо где је био стално отворен конкурс, попут војске, без обзира на ниске плате. Данас привреда Србије јача, просечна плата у земљи је око 512 евра и имате могућности да нађете посао у различитим секторима.

Илустрације ради, тренутно радимо на успостављању пешадијског батаљона у касарни у Лозници, где ми градоначелник каже да постоје две нове фабрике у којима је просечна плата 50.000 динара. Дакле, војска мора да стигне ту плату да би се неко определио да ради тежак посао професионалног војника. И то су све изазови са којима се суочавамо. Захвалан сам председнику Александру Вучићу што је имао слуха на тему плата, то сам му изнео чим смо обавили анализу шта је хитно потребно да се уради у систему одбране. То је нешто без чега нема напретка. Побољшање стандарда запослених и наставак опремања и модернизације војске су најзначајније циљеви, које сам поставио себи као приоритет у овом ресору. Изузетно сам задовољан што су плате нашим припадницима повећане, упркос свим искушењима и проблемима које је донела пандемија ковида 19. Ишли смо на нели-

неарно повећање од 9,2 до 17,6 одсто за све припаднике ВС и МО. Највише повећање иде војницима, па онда подофицирима и на крају официрима. Хоћемо да људи у ВС и МО виде да њихова држава брине о њима.

Колика ће бити плата професионалних војника после најављених повећања?

У марту, када укупно повећање ступи, десетар са десетак година стажа ће имати 56.500 динара, што је скоро седам хиљада динара више него у децембру. И наравно није довољно, тако да ћемо и у овој години наставити да радимо на повећањима. Наш циљ да војник кад тек почне да ради има минимално 50.000 динара, а водник, као први подофицирски чин, да нема мање од 60.000 динара.

Које ће бити прве вежбе после шестомесечног мораторијума?

Одлука о мораторијуму на вежбе истиче 8. марта и прецизне договоре имаће тек по његовом истицању. У међувремену, разговарамо са свима, али вежбе још нису заказане. И страни партнери су свакако опрезни због ковида и од развоја ситуације са пандемијом ће наравно зависити даљи планови. Као неки значајнији термини за сада се помињу они у другој половини године. Фокусирали смо на вежбу „Платинасти вук“ у бази „Југ“, у септембру или октобру, вежбу „Партнерство за мир“, која ће бити одржана на нашој територији, а добили смо позив и за трилатералну вежбу „Словенско братство“ за крај септембра. Имаћемо и неколико билатералних вежби на нашој територији, које су у процесу договарања, али као што рекох, све зависи од ситуације са пандемијом ковида. Вежбаћемо са свима који то желе, јер је Србија војно неутрална, немамо никакв проблем да имамо вежбе и са Русима, Американцима, државама ЕУ, Кином, НАТО, ОДКБ... Свима онима који ће помоћи да наша војска има бољу интероперабилност. Наш додатни фокус је, наравно, на земљама ЕУ зато што са њима имамо и велики број мисија и у Африци и на Блиском истоку, а размишљамо и о појачању мисије на Кипру. Ове мисије су изузетно важне за нас и да би наши војници стекли искуства и да би били компатибилни са јединицама ЕУ. Очекујем динамичну годину, али реално због ковида ће вероватно тек

„МИГОВИ 29“ ИЗ БЕЛОРУСИЈЕ СТИЖУ НА ПРОЛЕЋЕ

Очекујем да се комплетира дивизион самоходних хаубица НОРА Б-52 и да их имамо 18 до краја године

Да ли ће овог месеца, како је раније најављено, стићи „мигови 29“ које нам је поклонила Белорусија?

Биће испоручени током пролећа. У сталном смо контакту са белоруском страном, имамо разумевања јер, као и ми, имају снажне изазове због ковида 19. Нама је важно да тај ремонт буде у потпуности завршен. У јуну очекујем да буде завршена и модернизација „мигова 29“ која се обавља у Србији и тиме ћемо их имати укупно 14.

Да ли ће бити организационих измена у Војци Србије?

Највише на тактичком нивоу, попут враћања и померања јединица у крајеве Србије где их до сада није било. Ради се на попуни и формирању пешадијског батаљона у Лозници, брдско-планинског батаљона у Прибоју и пешадијског батаљона у Пироту. Формирамо и тенковски батаљон са тенковима Т-72 МС из руске донације, којих сада имамо 11, а очекујемо да током године стигне још 19, као и оклопно-извиђачки батаљон који ће бити попуњен са 30 БРДМ-2 МС. Трудићемо се

да то у току ове године буде завршено. Ови батаљони биће потчињени команди Копнене војске, осим ако Генералштаб у наредном периоду не одлучи другачије.

Шта од наоружања купљеног у иностранству стиже ове године?

Извесно је да нам из Русије стиже 19 тенкова Т-72 МС и остатак оклопних возила БРДМ-2 МС, ту су затим француске противваздухопловне ракете „мистрал 3“, а радимо и на беспилотној летелици „пегаз“ у сарадњи са Кинезима. Наш фокус, ипак, остаје опремање средствима из домаће индустрије. Очекујем да се комплетира дивизион самоходних хаубица НОРА Б-52 и да их имамо 18 до краја године, затим до 30 оклопних возила „милош“, у току је и уговарање набавке нових „лазара“, затим ту је МРАП, али такође и шири асортиман пешадијског наоружања и балистичка заштита коју производи „Јумко“.

После годишње анализе способности Војске Србије било је речи о електронском ратовању, да ли ћемо набавити руски систем „Красуха“?

Дао сам налог да Генералштаб изврши анализу и да се изјасне шта је најефектеније за војску. „Красуха“ је систем који делује у пречнику од 200 километара и пре свега је намењен заштити руских ракетних система ПВО С-300 и С-400. Показало се као врло ефикасан, јер може да делује на дронове и беспилотне летелице. Када се војска буде изјаснила, тада ћемо знати шта би било најкорисније и најповољније у односу цене и квалитета. За сада чекамо да Генералштаб процени шта је то што би било најбоље за нашу војску.

наредна бити са међународним вежбама у пуном замаху. Иначе највише волим када наши партнери из света дођу у Србију, јер овде на таквим вежбама можемо да ангажујемо највећи број припадника наших јединица, за које је то изузетно искуство.

Да ли ће, како је најављено, бити постављен радар на Златибору?

Радимо на постављању и те радарске тачке и на модернизацији радара који су у саставу војске, али разматрамо и шта би било потребно од нових. Наша жеља је и да вратимо радарску тачку на Копанику, али ту постоје наравно проблеми који нису лако решиви. То, међутим, остаје стратешки циљ наше војске. Разговарао сам о томе и са командантом Кфора генерал-мајором Франком Федериђијем и командантом Здружених снага НАТО у Напуљу, адмиралом Робертом Бурком. Видећемо шта је став НАТО-а, пошто се та тачка на Копанику налази у Копненој зони безбедности, која је и у надлежности команданта Кфора.

Због чега сте се zaloжили за интензивнију сарадњу ВС и Кфора?

Желим да увек имамо могућност брзе и директне комуникације, јер је Кфор ту да обезбеди ста-

билност на КиМ. Када дође до подизања тензија у нашој јужној покрајини веома је важно да Кфор предузме све кораке да се те тензије спусти и да заштити српско становништво, пошто албанско нико ни не угрожава. Тражио сам да Кфор пружи безбедност српском становништву и верујем да Федериђи разуме позицију српског народа. Такође, постоји могућност интензивирања заједничких патрола у циљу и побољшања међусобног поверења и веће безбедности. Наиме, постоји проблем дивље сече шума у КЗБ, где су наоружани Албанци отварали и ватру, тако да мислим да би управо те учесталије заједничке патроле дуж административне линије смањиле ту врсту опасности. Сем тога, Такође, познато је да део држава учествује и у покушају трансформације тзв. КБС у тзв. војску и сматрамо да ту НАТО мора да има значајнију улогу и да спречи такву врсту деловања која није у складу са Резолуцијом 1244 СБ УН. Кфор би управо ту могао да има значајнију улогу и да утиче да такве снаге не улазе на север КиМ без сагласности и не уносе страх међу српско становништво, спроводећи застрашивања Срба. Ту су наравно и могућности сарадње у заједничком супротстављању тероризму, с обзиром на повратак бораца са сиријског ратишта на КиМ, јер је међународни интерес спречити стварање терористичких хелија.

Милан Галовић
Извор: Политика

Милан Галовић у разговору с министром одбране Небојшом Стефановићем

Главне снаге Приштинског корпуса и Треће армије на читавој дубини територије Косова и Метохије су измештене плански, према Војнотехничком споразуму. Остали су велики међупростори и нарушено садејство између јединица које још увек бране државну границу и чекају долазак КФОР-а да му предају границу. Напуштене објекте ВЈ и МУП-а запоседају припадници ОВК и успостављају своју власт, што је у супротности са потписаним Споразумом. Органи државе Србије и ШВК не предузимају одлучне мере код Команде КФОР-а да спроведе потписани Споразум. Због тога су преостале јединице ВЈ и МУП-а, као и цивили, препуштени на милост терористима, који у протеклим данима имају пуну подршку од оних који треба да обезбеде и гарантују мир. Према непотврђеним подацима, од почетка извлачења јединица армије са Косова и Метохије, погинуло је 8 и рањено 10 лица, а није познат тачан број киднапованих војника, полицајаца и цивила. Одлучио сам да, ако се оваква ситуација настави, прекинем извлачења јединица са Косова и Метохије. Чекам процену и предлог генерала Лазаревића.

Све о чему размишљао потврдио је пуковник Радовановић. Извештава ме о доласку генерала Кларка у Скопље. Он је незадовољан темпом уласка КФОР-а и преузимањем територије Косова и Метохија, као и присуством руског контингента на Аеродрому „Слатина“. Дошао је да непосредно прати спровођење Војнотехничког споразума.

Драматични догађаји

Јавља ми се и пуковник Антић. Он „долива уље на ватру“. Извештава да већина војних обвезника изјављује да неће предати лично наоружање, уколико не буду измишени новчаним примањима. Има појединачних случајева напуштања касарни и опијања. Најтежи инцидент догодио се у 252. оклопној бригади приликом раздужења војних обвезника. Утврђено је да је шест војних обвезника дезертирало са личним наоружањем и опремом. Са собом су одвезли и два моторна возила која су украли у рејону размештаја 252. оклопне бригаде на Косову и Метохији. Утврђено је да су осумњичени и за убиство два цивила Шиптара из Ораховца и за њима је расписана потерница. Објашњава да су поминути војни обвезници дезертирали за време измештања ове јединице са Косова и Метохије и да се за њима интензивно трага. На крају ми каже да ми је послао Информацију МУП-а о стању на Косову и Метохији, коју је добио разменом информација.

Дан споро пролази. Затрпавају ме извештаји о све драматичнијој ситуацији и трагичним и крвавим догађајима.

У предграђу Призрена разуларена маса људи блокирала је два моторна возила војне полиције. Једно од возила је успело да се пробије, а друго је киднаповано са два војна полицајца и једним цивилним лицем.

У 15.00 часова у Сувој Реци нападнута је колона из састава 52. артиљеријско-ракетне бригаде ПВО, која се враћала у Ђаковицу по материјално-техничка средства. Колону је предводио командант дивизиона, мајор Велимир Маричић. У центру Суве Реке из околних зграда отворена је за-

Из ратног дневника генерал-пуковника Небојше Павковића

КФОР ТОЛЕРИСАО ЗЛОЧИНЕ ТЕРОРИСТА

Под снажним утиском трагичних догађаја и немоћи да било шта урадим што би поправило безбедносну ситуацију, одлучио сам се да назовем председника Милошевића и да реферишем о свему што ме мучи последњих дана, а посебно о спровођењу Војнотехничког споразума.

седна ватра. Два моторна возила су погођена, а у борби су нестали водник Зоран Марковић и војници, Миодраг Николић, Предраг Ивковић и Драгољуб Бојић.

У 16.00 часова, према изјавама очевидаца, терористи су у рејону Дуља убили три новинара из Републике Македоније.

На путу према Сувој Реци, у 17.00 часова, нападнута је и колона из састава 549. моторизоване бригаде. Приликом одбијања напада одсечена је главнина колоне, која се под борбом пробила из окружења и наставила марш преко Брезовице. Нема података о последицама. Градови Сува Река, Ораховац и Малишево са околним селима су у рукама ОВК. Нападнута је јединица Први хаубички дивизион 155 мм из 52. артиљеријско-ракетне бригаде. Том приликом је заробљено 16 припадника јединице: два подофицира, осам војника, три војна обвезника и три возача моторних возила (цивилна лица). Заплењена су два вучна воза, четири теретна возила и једно моторно возило, ауто-цистерна. Све се дешавало у присуству припадника немачког контингента КФОР-а, који су из Качаника маршевали ка Призрену, и нису реаговали да заштите припаднике ВЈ.

Заустављено измештање

У 18.30 часова у рејону села Блаце, на превоју Дуље, нападнута је колона моторних возила коју је водио командант Војног одсека Призрен, пуковник Томислав Митић. Сналажљивошћу команданта избегнута трагедија. Пуковник Митић је колону паркирао у непосредној близини пункта КФОР-а. После интервенције од стране нашег Тима, припадници КФОР-а су попунили горивом наша возила и под пратњом их спровели у Призрен. У току ове акције рањен је припадник из немачког контингента, од стране ШТС.

У вези са овако тешком ситуацијом на путном правцу Призрен-Сува Река - Дуље - Штимље, Тим за везу са КФОР-ом и Команда Приштинског корпуса упутили су захтев да немачки контингент што пре обезбеди ову комуникацију ради безбедног извлачења наших снага.

С обзиром на овакву ситуацију, наређујем Лазаревићу да заустави даље измештање јединица 549. моторизоване бригаде на правцу Призрен-Дуље-Урошевац, док снаге КФОР-а не обезбеде сигуран пролаз јединица и да преостале снаге 252. оклопне бригаде и 549. моторизоване бригаде стави у готовост за интервенцију ка

Сувој Реци и Призрену, у циљу разбијања свих ШТС на тим правцима.

Начелнику штаба армије, генерал-мајору Стојимировићу, наредио сам да припреми ванредни борбени извештај за ШВК о тренутном стању на Косову и Метохији и о одлукама које сам донео.

У току дана у више наврата отворана је ватра на јединице Другог батаљона 15. оклопне бригаде у рејону села Жиливоде и Бивољак, на северним падинама Чичавице.

И на државној граници ситуација почиње да се компликује. Због извлачења дела јединица 549. и 125. моторизоване бригаде и недоласка снага КФОР-а да преузму државне границе, ослабљена је одбрана. ШТС из Албаније, уз подршку терориста, покушавају да се из рејона Круме, Кукса и села Бицај убаце преко Паштрика ка Призрену, а из рејона Бајрам Џурија и Тропоје, преко превоја Морина, ка Ђаковици. До краја овог крвавог дана мира примио сам извештаје о стицању јединица у планиране рејоне.

У 21.30 часова: јединице 243. механизоване бригаде, без једне чете, стигле су у Врање; Оклопни батаљон 549. моторизоване бригаде и позадински батаљон у рејон Медвеђа-Лебане; колона моторних возила са материјално-техничким средствима 125. моторизоване бригаде и 53. граничног батаљона (13 шлепера) стигла је у Брус и размештена је у објекат „Стражарац“; делови 52. батаљона везе и 52. батаљона војне полиције стигли су у Лесковац; главнина 243. механизоване бригаде стигла је у Врање.

Извештај председнику

Извршено је премештање команде 203. мешовите артиљеријске бригаде са Приштапским јединицама и Другим артиљеријским дивизионом у Касарну „Делиград“ у Алексинцу. Очекује се и да Мешовити артиљеријско-ракетни дивизион 38. артиљеријско-ракетне бригаде Прве армије до краја дана стигне у гарнизон Београд.

Под снажним утиском трагичних догађаја и немоћи да било шта урадим што би поправило безбедносну ситуацију, одлучио сам се да назовем председника Милошевића и да реферишем о свему што ме мучи последњих дана, а посебно о спровођењу Војнотехничког споразума. Намеравао сам да све кажем у лице начелнику ШВК, генерал-пуковнику Ојданићу, или генерал-пуковнику Марјановићу, али сам

Призрен гори, а немачки „мировњаци“ не само да су то мирно посматрали већ су и сами, без разлога, убили два Србина

знао да од тога неће бити користи. Премио сам прегледе и податке о данашњим губицима и назвао Оперативни центар ШВК. Јавио се неко од послужилаца на централни. Представио сам се и тражио врховног команданта. Није ништа рекао и преспорио је везу. Јавио се председник Милошевић. Извинио сам се и рекао да је хитно. Прекинуо ме и рекао да нема потребе да се извињавам и да му је драго што ме чује. Каже ми: „Посао са Русима је добро одрађен, али не знам до када ће тако остати. Москва није одушевљена као ми. Шта има генерале?“, пита.

Усложаване безбедносне ситуације

„Господине председниче, не знам да ли Ви добијате праве информације о стању на Космету последњих дана. Овамо је хаос који измиче контроли. Снаге КФОР-а не улазе према очекиваној динамици, а ми поштујемо Војнотехнички споразум и по плану извлачимо јединице. Простор остаје непосредан, а терористи масовно улазе на Космет. На неким правцима заједно са мировним снагама. Становништво је у паници и напушта територију. На Космету не функционишу институције. Јединице МУП-а заједно са нама напуштају Косово и Метохију. Полицијске станице и војне објекте су већ запосели терористи који у присуству КФОР-а убијају цивиле, нападају колоне и покушавају упад на државној граници. На Косову и Метохији, осим Команде Приштинског корпуса, нема институције која може да контролише стање. Споразум је потписан, а да најважнија техничка питања нису регулисана, или за њих не знам. Нема примопредаје са снагама КФОР-а, нема преузимања границе, нема контроле и разоружања терориста. У току дана у присуству снага УН убијена су три и киднаповано 20 припадника Армије и запленашено осам моторних возила разне намене. Према подацима са терена, убијено је 15 цивила, међу којима и три новинара, а киднаповано 9 грађана. Због овакве ситуације прекинуо сам извлачење 549. моторизоване бригаде, а делове 252. оклопне бригаде и 549. моторизоване бригаде ставио у готовост за интервенцију ка Сувој Реци и Призрену“, реферишем у једном даху. Председник је десетак секунди ћутао, а

онда забринутим гласом рекао: „Ако је стање доле такво, то јесте хаос и трагедија, добро је да сте ме звали. То је већ државно и политичко питање. Посебно отети људи. Генерале, добре сте одлуке донели, а ја преузимам на себе да се снаге КФОР-а што брже ангажују на стварању безбедносних услова и за војску и за становништво, према потписаном Споразуму“.

Пре него што смо завршили разговор, пита да ли сам известио Ојданића. Одговарам: „Само преко редовних и ванредних извештаја“. На крају је рекао да ће разговарати са њим.

Одмах после завршеног разговора добијам информацију да је у Приштинском насељу Врањевац из заседе убијен припадник армијског оркестра, војни музичар, заставник Славиша Издерић.

Пукотник Антић послао ми је извештај МУП-а који је упутио помоћник министра, генерал-потпуковник полиције, Обрад Стевановић, један од потписника Војнотехничког споразума. У њему је потврђена драматична ситуација на Косову и Метохији. Наведено је да се безбедносна ситуација на подручју Призрена и Пећи озбиљно компликује и да је „по уласку међународних снага у Призрен и Ђаковицу, већи број припадника ОВК, међу којима су и грађани Албаније, ушао у градове са возилима регистарских ознака из Кукса и Тиране. Отварајући ватру, убили су неколико грађана Призрена, а у пограничној зони код Ђаковице у току је јачи напад на снаге које се повлаче ка Ђаковици, при чему је више људи убијено. Ситуација се компликује из часа у час, а јединице КФОР-а не предузимају мере да заштите цивиле и полицију. У Ђаковици се тренутно налази око 300, а у Призрену око 3.000 Срба, чија безбедност је озбиљно угрожена, а евакуација небезбедна.“

Снаге КФОР не дозвољавају патролирање полиције, а толерантни су према наоружаним припадницима ОВК. У општинама Дечани, Сува Река, Штимље, Качаник, Србица и Глоговац нема више Срба... На подручју Пећи безбедносну ситуацију додатно усложњава деловање паравојне организације која себе назива 'шакали', а коју предводи Зоран Обрадовић, припадник Војнотериторијалног одреда за кога се

сумња да је организовао крађу бланко образаца путних исправа и опреме из СУП-а у Пећи. Ова група је у току јучерашњег дана и ноћи убила више цивила и запалила више кућа на подручју Пећи и Крине.

Колоне избеглица које се крећу веома је тешко зауставити, због спремности и на оружани отпор... Снаге КФОР-а још увек нису довољне да покрију све критичне тачке и спрече могуће инциденте, и поред наших учесталих контаката са командом КФОР-а у Скопљу.

Према акту Штаба МУП-а, 12а, бр 62 од 13. јуна 1999. године већи део локалне полиције самовољно је напустио своје јединице и удаљио се из секретаријата... Само у току дана убијено је 12 лица, на Врањевцу 5, на путу Приштина-Лукаре 3, на Дуљу 1, у Сувој Реци 2 и у Приштини 1, а отето је 9 лица, у Белаћевцу 5, у Штимљу 3 и у Новом Селу 1 “.

Одмах позивам генерала Лазаревића. Питам за сукобе око државне границе код Ђаковице и да ли зна за извесног Зорана Обрадовића, припадника Војнотериторијалног одреда. У вези са сукобом код Ђаковице, извештава да се борбе воде на граници у рејону Карауле „Морина“, где је група од око 100 до 150 терориста покушала да се пробије ка Ђаковици.

Гине се и у „миру“

„За тог Зорана Обрадовића проверавао смо још у априлу. Он је скинут са ратног распореда. Ради се о криминалцу који није припадник Војнотериторијалног одреда Пећ“, одговорио је Лаза.

У прегледу догађаја за данашњи дан, поред информација о напади ШТС у току дана, најважнији и најтужнији подаци су о губицима у јединицама Армије.

У току овог четвртог дана мира, погинула су четири, а нестало је, према подацима који су стигли до поноћи, десет припадника.

Погинули су у миру од дејства ОВК: Мирко Бијелић, војник из 549. моторизоване бригаде, у рејону Суве Реке; Илија Јеличић, војник из 549. моторизоване бригаде, на Врањевцу у Приштини; Небојша Стаменковић, војник из 549. моторизоване бригаде, на Врањевцу у Приштини; добровољац Ранко Пантелић, из 549. моторизоване бригаде, на путу Приштина-Медвеђа.

Нестали су у борбама са ШТС: војник Муја Белхим, из 549. моторизоване бригаде у рејону Суве Реке; војник Драгољуб Бојић, из 52. артиљеријско-ракетне бригаде ПВО у Сувој Реци; војник Драган Бурђић из 549. моторизоване бригаде у рејону Штимља; војник Ивковић Предраг из 52. артиљеријско-ракетне бригаде ПВО у Сувој Реци; заставник из војног оркестра Приштина, Славиша Издерић, на Врањевцу у Приштини; војник Ивица Јовановић из 51. моторизоване бригаде у Сувој Реци; водник прве класе. Зоран Марковић, из 52. артиљеријско-ракетне бригаде ПВО у Сувој Реци; војник Миодраг Николић из 52. артиљеријско-ракетне бригаде ПВО у Сувој Реци; десетар Рашовић Драгиша из 52. инжењеријског пука у Сувој Реци; војник Буцало Драган из 549. моторизоване бригаде, у рејону Суве Реке.

Подаци и имена преосталих десет припадника још нису стигла на Резервно командно место „3“.

Употреба биолошког оружја има своје присталице и своје противнике. Коришћење вируса, бактерија, гљива и других организама има за циљ да се непријетелу и подмукло нападају људи. Изложене биолошком оружју, жртве умиру грозном смрћу. Противници сматрају да не постоји ни један разуман разлог за употребу те врсте оружја. Пентагон, који је био носилац његовог развоја је у време Никсона, прихватио аргументе противника биолошког оружја, па је донета одлука о његовом уништавању. За Американцима су то учинили и други. Конвенција о биолошком оружју, којом су сва истраживања ограничена на дефанзивне мере, као што је стварање отпорности потписана је 1972. године. Забрањена је свака употреба на слободном простору. Залихе су уништене.

Нажалост, биолози су нашли други пут већ након годину дана и кренули у развој генске технике. Већ у време Регана, 1980. године, за ова истраживања, развој и тестирање хемијског и биолошког оружја буџет је повећан са 50 на 200 милиона долара. Војни кругови су одмах били спремни да дају велика материјална средства за развој генске технике. Чинило се да се може направити идеално оружје.

Швајцарски часопис „*Veltvohe*“ пише да се „под генском техником, у најширем смислу, подразумева приступ наследним факторима, познатим као гени организма“. Гени су дуги танки кончићи који се могу мењати (којима се може манипулисати), помоћу молекуларног оружја. Из тих животних нити могу се исецати и изоловати комади и на крају састављати са другим генетским нитима. Како се наследни фактор свих облика живота (уз малобројне изузетке) увек састоји од истог материјала, начелно се гени мишева могу уграђивати у банане, а гени поморанце у слонове. Међутим, занимљиво је да се гени гљива могу убацивати у гене бактерија или се гени из опасних бактерија могу пренети на безазлене, па оне постају опасне. Наиме, постоје гени у гљивама или бактеријама одговорни за производе који делују као токсини. Токсини колере, тетануса и дифтерије у бактеријама имају релативно једноставну генетску структуру. Њихови гени се, захваљујући генској техници могу релативно једноставно раздвојити и пренети у безазлене бактерије. Остаје једино да се ова изманипулисана бактерија убаци у резервоаре противника и да се чека.

„Пуцање“ генима

Тако се безазлени организми могу претворити у смртоносно оружје. Могућности су веома велике, па се путем генске технике може убацивати ген, који дозвољава само одређен број делења ћелија или да ствара могућност да одумиру у одређеним специјалним условима, на пример када температура падне испод 10 степени Целзијусових.

Данас се могу контролисати све особине, јер гени одређују отпорност бакетарија према одређеним антибиотикима, па онај ко води рат против неке земље треба да створи бактерије које су отпорне на антибиотике којима та земља располаже.

Генска техника ствара могућности оном ко је користи да њено коришћење демантује и да тако обмане јавно мњење, које је против оваквог оружја. Тако на пример, неко може одабрати вирус који је одомаћен

Стварање нових тајних оружја

КАДА БЕЗАЗЛЕНЕ БАКТЕРИЈЕ ПОСТАНУ СМРТОНОСНЕ

Многа оружја су већ употребљена у ратним дејствима, многа од њих су и забрањена, али они који теже потчињавању других не престају да проналазе нова, посебно она која нису лако видљива, па многи институти и научници раде на стварању оружја за генетско ратовање, то јест оних за удар на људски интелект и вољу, за тектонски и метеоролошки рат

Пише: **Бошко Антић**, контраадмирал у пензији

у некој средини и применити га у другој, где нема имуних на њега. Ко спретно манипулише овим генима може произвести вирус који имунолошки систем људи не може познати, због чега могу избити епидемије са тешким последицама. Није ли истина да се вирус СИДЕ отео онима који су га у ове сврхе користили или припремали против противника?

Општи је став да се генска техника не може забранити, јер се њом добијају и вакцине широког дејства, али јој нема смисла у војничким рукама. Наведени часопис упозорава да би на то „морали бити спремни и генерали, јер и даље важе неизмењени стари аргументи против биолошког оружја“. Ова техника омогућава стварање оружја од кога више није могућа заштита.

Нажалост, и поред упозорења о опасности од овог оружја, и за оног ко га употреби и за оног против кога је употребљено, истраживању људских гена се и даље придаје велики значај и са оне нежељене стране, у циљу употребе против других. И даље се ради на стварању генетског оружја, а њега је, заиста, тешко регистровати. Ради се на истраживању људских гена —

произвести бацил или вирус који ће деловати само на одређену нацију или на људе са одређеним особинама.

Истраживању људских гена и биотехнологије уопште, у свету се придаје велики значај. Основна идеја је оријентисана на борбу против рака и других болести, али велики број научних радника не размишља о негативним последицама и могућности злоупотребе резултата до којих се истраживањем дошло.

У појединим земљама, ова истраживања су усмерена и на стварање генетског оружја, чија се употреба може регистровати много теже од биолошког оружја — последице могу бити уочене тек после неколико година.

Један од познатих истраживачких подухвата је „Пројекат израде мапа људских гена“ (Human Genome Mapping Project). На овом пројекту је ангажована мало позната група стручњака, који раде на идентификацији гена носилаца расних карактеристика. Истраживањем је идентификовано 721 раса људи.

Може се, стога, закључити да постоји могућност за производњу и употребу генетског оружја намењеног да промени ет-

ничке структуре у одређеним регионима. Другим речима, могуће је произвести вирус, бацил или бактерију које могу имати селективно дејство – на Црнце, особе одређене националности или, на пример, на људе са плавим очима (Алтајмерова болест).

Програмирано биолошко оружје

Крајем 2012. у Русији је требало да буде разрађен програм стварања ласерског, таласног, генетског и психофизичког оружја, најавио је министар одбране Русије Анатолиј Сердјуков. Стварање оружја на новим принципима физике спада у задатке за период 2011-2020. године. Могући обим финансирања овог програма се не наводи.

Америчка истраживачка агенција „дарпа“, која се налази при Министарству од-

беле шта год њихови творци, они који их кон-тролишу, појеле.

Оружје за управљање интелектом

Оружје психофизичког управљања интелектом, према тврдњама у часописима, већ су употребљена у Сомалији и Ираку, можда и на тлу претходне Југославије. Чинили су то Американци. Ради се о оружју које помоћу усмерене енергије из генератора смештеним на сателитима, авионима, бродовима и на копну дејством усмерене енергије код људи изазива страх, безвољност, главобољу, неспремност на било какву акцију итд. Тврди се да су Американци два часа пре удара по Ираку таквим дејством, са једне крстарице из Залива, потпуно „онеспособили“ послужујуће система за ваздушно осматрање и навођење и ракетних система противваздушне одбране.

Војна моћ, мерена бројем војника и могућношћу удара разноврсним наоружањем, већ одавно је предмет разматрања средстава за решавање спорова у међународним односима. У последње време се све више разматра, а и примењује, војна моћ у домену свести и воље људи, јер се тврди да се војна моћ може увећати и када се смањи насилност. При том се појам „војне моћи“ посматра са другачијим значењем и далеко

делују таласи; комбинација лекова, употреба аспирина.

Испирање мозга

„Танјун“ је у Политици од 18. децембра 2002. године објавио да Пентагон разрађује план за „испирање мозга“. Званичници америчког Министарства одбране, по овој вести, дуго расправљају о томе да ли војска треба да се бави пословима „обликовања мишљења“, како у савезничким тако и у непријатељским земљама.

Пропагандне операције би могле да укључе придобијање европских новинара да, уз одговарајућу новчану накнаду, повољно пишу о америчкој политици, тајно финансирање књига или школа које би се супротставиле исламској идеологији...

Представник за штампу Беле куће је избегао да отворено говори о изгледима за формирање једне такве службе у Пентагону, али је рекао да је „опште прихваћено мишљење“ да САД имају важну улогу у свету и да треба да свету „боље пренесу поруку наде и могућности“. Након укидања службе која је имала задатак придобијања странаца непријатељски расположених према САД, администрација врши притисак на војску да преузме нови посао, да се употреби за утицаје на јавно мњење у страним земљама, јер је погодна за извођење психолошких операција за придобијање грађана и војске у непријатељским земљама или земљама у којима су војне операције у току.

Плазмено оружје

„Новости“ из Москве су крајем 1995. године објавиле чланак под насловом „Постоји ли плазмено оружје?“, тврдећи да је Јељцин у Ванкуверу, још 1993. године, понудио Клинтону заједнички експеримент о одбијању ракетног напада плазменим оружјем. У многим средствима за масовно информисање појавили су се натписи о успеху руских научника у стварању квалитетно новог – плазменог оружја.

Суштина овог оружја је: „испире сваког објекта који се креће у атмосфери Земље помоћу високофреквенцијских уређаја који ослобађају зраке или ласерских генератора, ствара се плазмени облак, тзв. плазмод, који може пореметити динамику лета ракете или авиона. Објекат напушта трајекторију и услед превеликих оптерећења експлодира“.

Одавно се ради на томе да се повећа ефикасност противракетне одбране, па се тврди да је предлог за проналажење плазменог оружја потекао много раније, с обзиром да се четврт века ради на истраживању могућности коришћења концентрисаних екстра високих фреквенција за наношење удара по летећим објектима. Тврди се да се тиме баве и у Сједињеним Америчким Државама, али да до данас нису успели да начине ефикасан систем противракетне одбране на поменутим принципима.

Оваквим оружјем уништавали би се лажни и прави циљеви. Аутори тврде да је помоћу великих антена „могуће концентрисати снап електромагнетске енергије на релативно мали обим. Енергија се фокусира тако да уништава бојеве главе. Према данашњим оценама, флуks енергије, који је у стању да путем загревања разори корпус бојеве главе, мери се величином 10 до 100 килоцула по квадратном сантиметру, што је импресивна величина.

(Наставак у идућем броју)

У ери забране употребе биолошког оружја тешко је утврдити колики су стокви те пошаст

бране, већ годинама истражује употребу синтетичке биологије у ратне сврхе. Пре извесног времена основан је и Биро за биолошке технологије унутар поменуте агенције. Њихово истраживање би и те како требало да плаши.

Наиме, ближи се доба тзв. програмираног биолошког оружја, а најстрашније је то што би ова оружја могла да буду смртоноснија од нуклеарног. У њима се користи синтетичка биологија, која је слична генетском инжењерингу. У суштини, реч је о репрограмирању гена да обављају тачно одређену функцију.

– Биолошки базирани сукоби будућности били би сулуди. Примера ради: уништићу ти производњу хране, уништићу ти изворе воде. Уклонићу ти могућност размножавања, уклонићу ти могућности лозе твојих гена да се шире – истакао је Мајкл Кров, декан америчког државног института Аризона, а ово су само неки од његових примера. „дарпаино“ истраживање је до сада напросто застрашујуће. 2011. године, ова агенција почела је да улаже средства у пројекат „Biodesing“. Његов циљ био је да се произведе синтетички организам који може вечно да живи или да се по потреби уништи такозваним молекуларним прекидачем. Такви организми би могли да ра-

се већа важност придаје комуникацији са другим умовима него гађању одређених циљева. Употреба силе примењује се само у изузетним случајевима када се друго оружје не може употребити на противника избор. Настоји се неборбеним средствима утицати на људе који би се супротставили примени класичне силе.

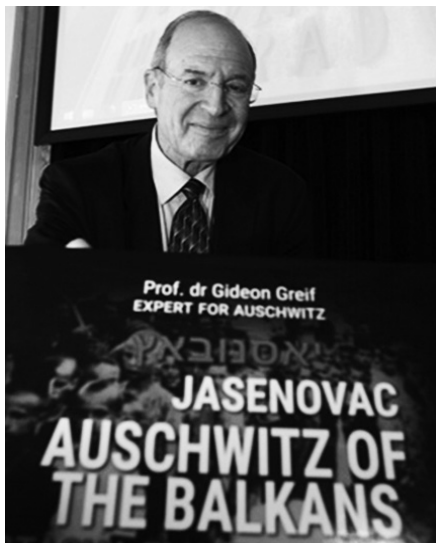
Утицајем на вољу људи настоји се да се постави циљ рата, у чију сврху остварења ће се непријатељ натерати да направи онакав избор који одговара оном ко жели да утиче на његову вољу при одлучивању, пре свега у политици и економији. Циљ рата је овладати непријатељевом вољом, јер се не може остварити жељени циљ све док се не сломи непријатељева воља. Непријатеља треба приморати да се потчини. Раније се потчињавање воље остваривало применом силе кроз употребу оружја, а данас се то чини проналажењем новог начина ратовања и оружја и то оружја које неће убијати физички већ потчињава-ти људску вољу.

На ова дејства најосетљивије су жене, посебно трудне, а симптоми су главобоља и мучнина. У мерама за супротстављање наводи се: употреба мање количине алкохола; опуштање, како би се ритам рада мозга спустио испод фреквенције на којој

Прикривање истине о Јасеновцу

МОРАМО БИТИ ГЛАС НЕВИНИХ ЖРТАВА ЈАСЕНОВЦА

Методe мучења и убијања можда данас из наше перспективе изгледају као „измишљене приче или „научна фантастика“, које чак ни Алфред Хичкок или Стивен Спилберг не би могли измислити, али сурово варварство погубљења, убистава, клања и мучења били су истински ужас свакодневице у Јасеновцу, као што је то било у Аушвицу

ПИШЕ:

Проф. др Гидеон Грајф*

Нису имали милости ни према деци: малишани у логору Јасеновац

Глас стотина хиљада невиних жртава – мушкараца, жена и деце, брутално и сурово убијених током „усташког коначног решења“ у злогласној усташкој Независној Држави Хрватској, које је, уз благослов усташког викара и надбискупа генцида Алојзија Степинца, спроводио усташки фирер поглавник Анте Павелић, завапио нам је са Земље молбом да не будемо заборављени, нити да се заборави ко је починио те страшне бестијалне злочине.

Ми, који смо остали, морамо бити њихов глас. Плачимо гласно како би њихов глас могао да се чује по целом свету. Зато су важни филмови, књиге и изложбе. Они би требало да помогну да се злочини почињени у Јасеновцу, Аушвицу и Другом светском рату не могу испрати протестима, као што се не може „протестовати“ против историјских чињеница о Другом светском рату нити о Јасеновцу. Написао сам многе књиге и приредио многе изложбе о Аушвицу и јединици „Зондеркомандо“, а филм „Шаулов син“, заснован на мојој књизи „Плакали су без суза“, добио је 2016. године награду „Оскар“.

Никада нисам имао ниједан протест са немачке или било које друге стране, нити је мој рад био дефинисан као антинемачки или као било шта друго већ је дефинисан као дело са антинацистичком и антифашистичком поруком, засновано на вишедеценијским истраживањима, интервју-

има преживелих и прикупљању историјских чињеница. Све је то био мој скромни допринос сећању, едукацији и спречавању. Аушвиц – никад више! Читавих 40 година живота посветио сам Холокаусту и истраживању Аушвица, а последњих шест година Јасеновцу, борећи се и објашњавајући опасности мрачне идеологије нацизма и усташтва.

Ризиковао сам живот помажући Мосаду у проналажењу одбеглог нацисте Јозефа Менгелеа, „Анђела смрти“, јер је то била моја обавеза. Историјске чињенице не могу бити ствар никаквих „преговора“ нити предмет некакве „договорене историје“. Историјске чињенице су прецизне и не могу бити предмет политизације или неке дневне политике или прања ратних злочина из Другог светског рата.

Први пут сам 1999. године објавио своје пионирско истраживање које је шокирало свет: истраживање о јединици „Зондеркомандо“ у логору Аушвиц-Биркенау. Јеврејски одред, чије су припаднике Немци приморали да раде као робови у објектима за масовно убијање највећих концентрационих логора и логора за истребљење нацистичке Немачке, једна је од најделикатнијих и најосетљивијих тема у читавој историји Холокауста.

Био сам први историчар на свету који је направио свеобухватан покушај интервјуисања свих преживелих логораша из једи-

нице „Зондеркомандо“. Успео сам да интервјуишем сваког од 31 преживелог који су још били живи 1986. године, године када сам започео са својим истраживањима. Резултате истраживања објавио сам у књизи „Плакали смо без суза“, која је одмах постала бестселер, а преведена је на 12 језика, од којих је последњи био кинески.

Логораша из ове јединице били су једини очевици који су могли да сведоче о техникама убијања Немаца и били су последњи који су контактирали с масама Јевреја, које су Немци осудили на смрт, неколико минута пре него што би бивали убачени у гасне коморе. Њихова сведочења су, према томе, најважнији и најбитнији докази о „Коначном решењу јеврејског питања“ и о поступку убијања у Аушвицу. Циљ ми је био да сачувам ова сведочења, знајући да ће када преостали умру, умрети и нестати и њихове приче и сећања.

Сведочанства садржана у књизи заиста су од свог објављивања била веома важан фактор у борби против порицања Холокауста, искривљавања и ревизионизма, као што су на пример коришћена у судском поступку Деборе Липштат против негатора Холокауста Давида Ирвинга у Лондону.

Била је 2013. година, када сам добио телефонски позив из Будимпеште. На вези је био млади филмски редитељ који ми је тада био непознат: Ласло Немеш. Рекао

Мајке и деца са Козаре у јасеновачком логору Млака (Фотодокументација „Политике“)

ми је да је прочитао моју књигу „Плакали смо без суза“, да је био веома импресиониран и да жели да сними филм о овој теми. Замолио ме је да се видимо. Наш сусрет у Тел Авиву резултирао је филмом „Шаулов син“, који је освојио „Оскар“ у категорији „Најбољи страни филм“ за 2016. годину.

Поверено ми је да будем саветник филма за историјска питања. Немеш је свој сценарио засновао на мојој књизи и у свим својим интервјуима истицао како му је моје истраживање дало инспирацију да створи филмску верзију приче о логорашима из јединице „Зондеркомандо“.

За мене је било изузетно важно да Ласло Немеш задржи аутентичност историјских чињеница. То ми је обећао и одржао је реч. Филм „Шаулов син“ пажљиво реконструише историју логораша припадника јединице „Зондеркомандо“ у логору Аушвиц-Биркенау на најтачнији, најаутентичнији и најреалнији начин. То је снажно емотивно искуство, које се супротставља свим покушајима спровођења ревизионизма, искривљавања и порицања Холокауста, највећег злочина икада извршеног на нашој планети.

Уверен сам да би требало снимити на десетине филмова о Холокаусту, као образовно средство за младу генерацију и за просвећивање целокупне популације која у многим случајевима не зна ништа о историјским догађајима. Филмови, заједно са другим методима, могу бити средство које ће спречити понављање људских трагедија и проливање крви нејужних људи.

Моје истраживање о Јасеновцу започело је пре шест година. Проучавао сам архивске документе у Јад Вашему, интервјуисао сам најважнијег истраживача Холокауста југословенских Јевреја, професора др Менахема Шелаха, истраживао сам војне дневнике немачких нацистичких официра, на пример Фон Хорстенауа, Нојбахера и других. На основу ових истраживања дошао сам до закључка да историја Холокауста није потпуна без историје о Јасеновцу и усташкој Независној Држави Хрватској. Ове теме заслужују детаљно истраживање. Усташе су у Јасеновцу зверски убијале Јевреје, Србе, Роме и антифашисте, примењујући 57 метода убијања.

Јасеновац је био један од укупно осам логора за истребљење у Другом светском рату, један од најбруталнијих и најзлогла-

шенијих. Не сумњам да је Михаел Беренбаум, директор Института „Зиги Циринг“ са Америчког јеврејског универзитета, где ради као професор јеврејских студија, направио солидно истраживање како би био саветник за тако деликатну тему као што је филм „Дара из Јасеновца“.

Обећао сам светски познатом филмском редитељу Емиру Кустурици да ћу бити саветник на његовом филму „Јасеновац – балкански Аушвиц“, у којем ће бити и прича о рабину Исаку Даниелу Данону, који је заклан у Јасеновцу, заједно са Вукашином Мандрапом, који је проглашен за Новомученика из Јасеновца, исцасапљеног у Јасеновцу. У фокусу филма биће судбина две светски познате породице – Тесла и Херцл. У Јасеновцу је свирепо убијено 14 чланова породице Тесла и 13 чланова породице Херцл.

Надам се да ће бити снимљено још много филмова о Јасеновцу. Надам се да ће ускоро бити реализован пројекат познатог хрватског редитеља Лордана Зафранића и Иве Голдштајна из Јеврејске заједнице у Загребу. Светски јеврејски конгрес обратио се Влади Хрватске са апелом и петицијом у којима се говори о неопходности подсећања на јасеновачке жртве и спречавања ревизије историјских чињеница о бруталном убијању јеврејских, српских, ромских и антифашистичких жртава и деце. У том апелу Хрватска се позива да забрани порицање усташких злочина.

Ревизија историје се не може вршити. Јасеновац се заиста догодио. Аушвиц се заиста догодио. Стога морамо уложити све напоре да документујемо злочине које су починили немачки нацисти и усташе. Филм, као и књижевност, може свету донети истину. Методе мучења и убијања можда данас из наше перспективе изгледају као „измишљене приче“ или „научна фантастика“, које чак ни Алфред Хичкок или Стивен Спилберг не би могли измислити, али сурово варварство погубљења, убиства, клања и мучења били су истински ужас свакодневнице у Јасеновцу, као што је то било и у Аушвицу. То је био најнижи ниво који је човечанство могло да досегне, зло и окрутност, без имало милости. Живи су завидели мртвима. Ужасан пример за то је чињеница да је у усташким логорима смрти током Другог светског рата сурово убијено 70.000 јеврејске, српске и ромске деце.

„Усташко коначно решење“ започело је и пре самог „Нацистичког коначног решења“. Немачко „Коначно решење“ започело је крајем 1941. године, док је усташко „Коначно решење“ започело већ у априлу 1941. године.

Јевреји су прошли Холокауст, српски народ је био изложен немилосрдном клању и политици геноцида. Стотине хиљада људи зверски су убијани, а хиљаде су насилно преобраћиване, усвајане и одгајане са украденим идентитетом.

Предложио бих да неки филмски редитељ узме стварну животну причу истакнуте хрватске глумице чији је идентитет заправо био српски и која је „усвојена“ у доба усташког режима. Њен идентитет био је скриван од ње деценијама. Попут „Даре из Јасеновца“, и та прича о Божидарки Фрајт, истакнутој југословенској и хрватској глумици, могла би бити тема филма „Божидарка са Козаре и Сиска“.

Рођена је као Божидарка Грубљешић 11. новембра 1940. Рођена је у породици етничких босанских Срба, тачно место њеног рођења је непознато због оскудних података из детињства. Верује се да је рођена у месту Велика Жуљевица под Козаром. Одведена је у концентрациони логор за српску децу у Сиску током Битке на Козари 1942. године, заједно са хиљадама остале сирочади. Њен идентитет је избрисан. Тек недавно она је сазнала да је усвојена и одрасла као Хрватица. Ако стотине хиљада Дара данас нису живе, Божидарка Фрајт је жива.

Упознао сам преживелу децу из логора Јасеновац и Јастребарско, маму Јелу Бухач, Смиљу Тишму, Гојку Рончевића, Милинку Чекића, Славу Милановића. Свака прича о деци логорашима заслужује барем један филм. Неке је спасла Диана Обексер Будисављевић.

Мислим да овој храброј аустријској хуманисткињи, удатој за српског лекара, која је спасла око 12.000 деце, такође дугујемо бар један филм. Њега би могао да сними аустријски, мађарски, српски, хрватски или амерички филмски режисер. Битне су историјске чињенице. Јасеновац није био „туристичко летовалиште“, био је то монструозни логор за истребљење и то се никаким протестима не може „испрати“, као што се не може ни „протестовати“ против утврђених историјских чињеница.

Истина о Јасеновцу је од суштинског значаја за нашу генерацију и за генерације које долазе. Протест против истине о Јасеновцу, који је био један од најсуровијих логора за уништење у Другом светском рату, чини неправду жртвама, јер не може се „протестовати против историјских чињеница“. То је као да поново убијамо жртве и као да оправдавамо усташке злочине против човечности.

Говорити о Јасеновцу и усташким злочинима данас није антихрватство, то значи бити против усташтва и залагати се за колективно памћење човечанства. Морамо да вршимо едукацију и да се сећамо. Морамо да осудимо сваку теорију и политику која је против човека.

Филмови и књиге нам помажу да едукујемо и подстичемо сећање. Трешало би да снимимо онолико филмова колико је потребно да се Јасеновац и Аушвиц никада не понове.

*Експерт за Аушвиц и Холокауст
Извор: Политика

Овде и данас

СВЕТ НЕ СМЕ ДА ЗАБОРАВИ

Несхватљиво је да су Јасеновац „балкански Аушвиц” и зло које је хрватски фашистички усташки режим Другог светског рата тамо починио над Јеврејима, Србима и другима, углавном игнорисани ван балканског региона. Али то је прича која мора бити испричана.

Колико се заиста сећамо Другог светског рата? Да ли га се сећамо само када се појаве контроверзе, на пример када се појаве протести против изложбе Јасеновац одржане у Уједињеним нацијама 2018. године? Или када настане полемика о првом филму о зверствима почињеним у Јасеновцу?

Узмимо, на пример, конкуренцију за овогодишњу доделу награде „Оскар” америчке Академија филмских уметности и наука, која је изгледа врло жестока у категорији за најбољи филм на страном језику.

Била су два претендента са Балкана, и то „Кво вадис, Аида” о Сребреници и „Дара из Јасеноваца”. Само један од њих ушао је у ужи избор за евентуалну номинацију за „Оскар”, који је објављен ове недеље, а то није била „Дара из Јасеноваца”. Могло би се помислити да би филм о суровом логору за истребљење из Другог светског рата, за који је мало људи на Западу икада чуло, заслужује прижељкивану номинацију.

Али нажалост то се није догодило. А то је велика штета, макар и само зато што је пропуштена прилика да људи у остатку Европе и Северне Америке коначно сазнају истину о суровом геноциду који је злочиначки усташки режим починио над Јеврејима и Србима. Заиста, мало је оних који знају да, за разлику од немачких логора за истребљење, Јасеновац није имао инфраструктуру за масовна убиства, попут гасних комора.

Уместо тога, логораши су насмрт бодени ножевима, пребијани маљевима, масакрирани секирама или једноставно стрељани, што је убиства чинило далеко личнијим.

Дозволите ми да с вама поделим сведочење покојног Јаше Алмулија, који је био председник београдске јеврејске општине, у којем је Јасеновац описао као „варварски”, рекавши да су „убиства углавном извршавана ручно”.

„Врло ретко су користили метке”, рекао је, „јер су веровали да жртве то нису заслужиле”. Алмули је описао неке усташке методе које су укључивале вађење очију жртава и клање, бацање живих затвореника у пећи од цигала и тровање деце.

Већина нас углавном је упозната са логорима попут Аушвица, Собибора, Дахауа, Трелинке и Берген-Белзена, где су Немци и њихови сарадници систематски убијали милионе невиних људи.

И сви смо чули за имена чудовишта попут Адолфа Хитлера, Хајнриха Химлера, Адолфа Ајхмана и Хермана Геринга, звери који су починиле најтежи геноцид у читавој историји човечанства.

Али постоје многи аспекти Холокауста ко-

Нож којим су усташе клали жртве називали су србосјек

**Мајкл
Фројнд,**
Јерусалем пост

ји се често превиђају, укључујући и незамисливе страхоте које су се дешавале у разним земљама на периферији континента. Време је да се ово промени.

На крају крајева, да бисмо испунили своју обавезу да се сећамо и одајемо почаст жртвама, морамо осигурати да ниједан нацистички злочин никада не буде умањен, поједностављен или заборављен.

Такав је и случај Јасеноваца, „балканског Аушвица” у Хрватској. Несхватљиво је да су Јасеновац и зло које је хрватски фашистички усташки режим током Другог светског рата тамо починио над Јеврејима, Србима и другима углавном игнорисани ван балканског региона. Али то је прича која мора бити испричана.

Пре осамдесет година, 10. априла 1941. године, након што су Немци и Силе осовине нападе тадашњу Краљевину Југославију, Хитлер је у Хрватској успоставио марионетску државу. Позната је као Независна Држава Хрватска, или под хрватским акронимом НДХ, а на њеном челу се налазио демонски Поглавник Анте Павелић, вођа пронацистичког усташког покрета, који је обећао да ће земљу ослободити Срба, Јевреја и других мањина.

Павелић је био острашћени и жестоки антисемитски идеолог. Он је 1936. написао трактат „Хрватско питање”, у којем је оптужио Јевреје да контролишу гласила, као и комплетне хрватске финансије и трговину.

Павелић је инсистирао на тврдњи да они намерно пустоше Хрватску, јер у националном хаосу лежи моћ Јевреја.

Дошавши на власт, Павелић је брзо почео да копира свог покровитеља у Берлину, доносећи дискриминаторне расне законе против Јевреја, ограничавајући им слободу кретања и забрањујући им рад у разним занимањима.

Успоставио је систем логора смрти широм Хрватске, од којих је највећи био Јасеновац, отворен у августу 1941. године.

Услови у Јасеновцу, према интернет страници америчког Меморијалног музеја

Холокауста, били су стравични. Логораши су добијали минималну количину хране. Објекти за смештај и санитарни чворови били су потпуно неодговарајући. Да ствар буде још гора, стражари су самовољно окупру мучили, терорисали и убијали логораше.

Јевреји из Хрватске и Босне клани су у Јасеновцу, у којем су особље, чуварску службу и управу у потпуности и искључиво чиниле хрватске усташе.

Хрвати су такође депортовали хиљаде Јевреја из Јасеноваца у Аушвиц и били су толико жељни да их се отарасе да су чак пристали

да Немачкој плате 30 марака по Јеврејину како би покрили трошкове њиховог транспорта.

Све у свему, преко 75 посто хрватских Јевреја страдало је у Холокаусту.

Али Јевреји нису били једини који су клани у Јасеновцу.

Поред њихове мржње према Јеврејима, Павелић и његови усташки послушници презирали су Србе и кренули у етничко чишћење хрватске земље од два милиона Срба који су тамо живели.

Усташе су убиле на стотине хиљада Срба током периода њихове власти, од којих су многи били поклани у Јасеновцу. Хиљаде других насилно је покартоличено.

Усташе су користиле посебан нож који су називали „србосјек”, како би ликвидирали што већи број Срба, а своје жртве су подвргавали нељудским поступцима. Огромна већина интернираних и убијених у Јасеновцу у ствари су били Срби, који су умрли раме уз раме са Јеврејима.

Логори за истребљење које су водиле усташе били су толико шокантни да су Хитлеровог представника у Хрватској нагнале да га опише као „оличење ужаса”.

Након пораза Немачке и завршетка Другог светског рата, нова комунистичка влада Југославије сравнила је Јасеновац са земљом, и до данас многи се Хрвати нису помирили са поступцима своје нације, чак ни након распада Југославије и хрватске независности.

Иако су неки хрватски лидери изговарали речи извињења, у великој мери нису предузели активне кораке да обуздају знакове све веће подршке и дивљења усташама.

Пронацистичке пароле постају све популарније, па су чак и скандиране током фудбалске утакмице између Израела и Хрватске, којој је присуствовао хрватски премијер.

Заправо, ситуација је постала толико лоша да је јеврејске и српске групе подстакла да бојкотирају комеморацију коју је 2016. године у Јасеновцу организовала хрватска влада.

И управо је због тога толико важно одржавати живо сећање на места као што је Јасеновац, да не би полако одлазила у историјски заборав, односећи са собом лекције које би из њих требало да научимо и ми и будуће генерације.

Можда је сасвим природно да главни центри за убијање попут Аушвица привуку нашу највећу пажњу. Али то нас не ослобађа одговорности да се сетимо оних које су Немци и њихови саучесници убијали негде другде, на местима попут Јасеноваца.

Извор: *Политика*

Енглеска студија о уранијуму у Србији и РС:

СТОПА СМРТНОСТИ ВЕЋА ДЕСЕТ ПУТА

Људи који су живели у Хацићима, месту у РС где је НАТО бацио бомбе са осиромашеним уранијумом, а потом се преселили у Братунац, имали су 10 пута већу стопу смртности него домицилно становништво, наводи се у научној публикацији објављеној у Енглеској

Радојко Павловић је био део тима Института Винча који је учествовао у уклањању пенетратора са осиромашеним ураном. На овој слици држи кородирани пенетратор пронађен на локацији Братоселце код Врања.

Дејство осиромашеног уранијума протеже се на неколико хиљада година

сте један од фактора загађења земљишта, који директно утичу на здравље људи", навела је Соломунова.

У поглављу „Земљиште и здравље људи - реалност Балканског региона“ се, између осталог, наводи да су најважнији фактори деградације земљишта у Српској и Србији ерозија, поплаве, суша, напуштено пољопривредно земљиште, урбанизација, пожари и слично, али да је контаминација земљишта осиромашеним уранијумом као последица НАТО бомбардовања Српске 1995. и Србије 1999. године фактор који и данас директно утиче на здравље људи.

У поглављу се истиче да је осиромашени уранијум највише кориштен у јужној српској покрајини Косово и Метохија, да је доказано присуство уранијума 238 у земљишту, биљкама, спорадично чак и у урину одређених јединки из југоисточног дела Србије, као и да је у бомбардовању између 300 и 800 тона радиоактивне прашине расуто по земљишту и водотоцима.

У БиХ, наводи се у поглављу, НАТО је бомбардовао само положаје у Српској (Хацићи, Хан Пијесак, Соколац), што је оставило деструктивне последице на здравље људи и земљишта. Број људи оболелих од карцинома у бомбардованој регији повећао се за четири пута у периоду 1996–2002, а смртност 2,2 пута у односу на период прије бомбардовања.

„У Србији број оболелих од карцинома расте за два одсто сваке године, а број умрлих за 2,5 одсто, што је директна последица НАТО бомбардовања. Током 1999. године било је 19.625 случајева, а 12.312 људи умрло од карцинома, док је 2012. године регистровано чак 36.408 случајева, а умрло 21.269 људи, што је готово двоструко више него пре НАТО агресије. Након 2006. године, број случајева карцинома повећан је за 59 одсто, док је број смртних случајева узрокованих леукемијом и лимфомом порастао за 118 одсто“, наводи се у поглављу.

Осим Соломунове и Ристића, сарадници у писању поглавља су били пензионисани универзитетски професор Славко Ждрале, који је био ратни хирург и директор болнице „Касиндо“ у некадашњем Српском Сарајеву, те Иван Малушевић, Борис Радић, Синиша Половина и Вукашин Милановић са Шумарског факултета у Београду. Извор: rs.sputniknews.com

У научној публикацији „Здраво земљиште - здрави људи“, престижне међународне издавачке куће „Тејлор и Френсис груп“ из Енглеске, недавно је објављено ауторско поглавље шумарских стручњака и њихових сарадника из Републике Српске и Србије о контаминацији земљишта и здравственим последицама НАТО бомбардовања Српске и Србије осиромашеним уранијумом, преноси РТРС.

Главни уредник публикације је Ратан Лал, један од водећих научника у свету када је реч о земљишту и храни, док су декани шумарских факултета у Бањалуци и Београду Маријана Каповић Соломун и Ратко Ристић водећи аутори поменутог поглавља чији је назив „Земљиште и здравље људи - реалност балканског региона“.

У поглављу је дат генерални приказ стања земљишних ресурса Србије и БиХ, а акценат је, између осталог, стављен на локације у Српској које је НАТО бомбардовао 1995. године и на којима се до данас осећају негативне здравствене последице по становништво, те повећан број оболелих од малигних болести због контаминације осиромашеним уранијумом.

„У том смислу покушали смо приказати везу са појављивањем различитих врста канцера код људи који су живели или данас живе на бомбардованим подручјима. На пример, људи који су мигрирали и одселили се из Хацића у Братунац након бомбардовања, имали су 10 пута већу стопу смртности од домицилних становника Братунца. Дакле, циљ поглавља је био да у тој престижној публикацији прикажемо

да се то заиста десило и да је чињеница иако је ствар политички осетљива и оспоравана од одређених научника“, рекла је Српни декан Шумарског факултета у Бањалуци Маријана Каповић Соломун.

Она је навела да је поглавље које се односи на НАТО бомбардовање земљишта у Српској и Србији постављено на одговарајућу интернационалну базу података, те да већ има знатан број прегледа.

Амерички новинар објавио делове сакривеног извештаја УН о ужасним последицама бомбардовања Србије.

„Углавном, људи инкогнито траже да им се достави то поглавље да би га прочитали и на њега се реферисали. Вероватно, велики број странаца чита то поглавље, што нам је био и циљ. Верујем да ће и одређене наше институције у том смислу показати интересовање, а ми ћемо, као научни радници, у будућности свакако аплицирати са пројектима који ће имати ову компоненту, можда и да се директно испита и измери присуство осиромашеног уранијума у земљишту, односно на локацијама које је бомбардовао НАТО ради утврђивања конкретних резултата“, рекла је Соломунова.

Соломунова је додала да је Ратан Лал редовни професор са Охајо државног Универзитета у САД, те да њен колега Ристић и она заједно с њим раде у научном телу Конвенције УН за борбу против деградације земљишта.

„Господин Лал је био одушевљен том, нажалост, специфичношћу нашег региона и рекао да оно на шта скрећемо пажњу је-

Приказ књиге „Метода ефикасније процене борбене ситуације“

ПУТОКАЗ ЗА ПОБЕДЕ

Дело мр Владимира Шепеца, пуковника у пензији, засновано је на науци и представља савремени начин за изучавање противника, омогућава веома прецизно поређење непријатеља са сопственим снагама и средствима, пружа основе за анализу учинка појединих родовских јединица у борби

Наступила је ера информатике и није потребно посебно наглашавати значај прикупљања, преноса и обраде информација у свакодневним активностима, а посебно у амбијенту какав је рат.

Једна од најзначајнијих активности сваког команданта, односно команде или штаба јесте процена борбене ситуације (непријатеља, властитих снага, простора и времена) у циљу доношења одлуке. Исход борбених дејстава најчешће зависи од тих активности. Идеал сваке команде је да процена борбене ситуације, која се обавља пре, али и у току борбених дејстава, буде што објективнија и поузданија и обављена у што краћем времену. Да би се наведено реализовало, неопходно је користити и квантитативне, односно математичке методе, како би се што квалитетније процениле могућности непријатеља и властитих снага.

Књига *Метода ефикасније процене борбене ситуације* се бави управо изнетом проблематиком. У првом делу обрађена је технологија процене уз помоћ математичких модела, а намењена је органима и јединицама везе свих нивоа команди да у току припрема за борбу процене, односно прорачунају са каквом ће ефикасношћу радити планирани систем веза у условима противелектронске борбе (електронских дејстава).

Основне теорије које се користе у презентираним методу ефикасније процене борбене ситуације су елементи теорије вероватноће (математички модели су изведени из формуле за тоталну вероватноћу и математичко очекивање) и теорија масовног опслуживања (као математички модел користи се допуњена формула Ерланга).

У средишту података и информација

Ако процена покаже да ће ефикасност система веза бити незадовољавајућа, потребно је одговарајућим мерама противелектронске заштите (ПЕЗ) повећати његову ефикасност. То је могуће реализовати, јер се одређене мере ПЕЗ, односно њихов утицај на повећање ефикасности система веза, могу такође квантитативно процењивати. Ефикасан рад система веза значајно утиче на ефикасност система командова-

Допринос науци у области одбране:
Владимир Шепец

ња, јер систем веза мора да обезбеди правовремен, квалитетан и тајан пренос одређене количине информација без којих систем командовања не би могао ефикасно деловати.

У другом делу књиге обрађена је ефикасност ракетних система ПВО у условима противелектронске борбе (електронских дејстава), где је на познати аналитички модел за процену ефикасности ракетних система ПВО, аплицирана метода ефикасније процене борбене ситуације, која омогућава да се сагледа ефикасност ракетних система ПВО и у условима противелектронске борбе, што претходна метода није могла да оствари.

Понуђена метода ефикасније процене борбене ситуације је оригинална, а показала се и као универзална, па је у трећем делу књиге обрађена процена ефикасности оклопних јединица у нападу.

У првом и четвртном делу књиге обрађена је ефикасност артиљерије за подршку. Ово је још један пример могуће примене методе ефикасније процене борбене ситуације. У раду су обрађене само елементарне анализе ефикасности артиљерије за подршку, а могуће су још детаљније процене које нуди понуђена метода. У петом делу књиге обрађена је процена ефикасности пешадијских јединица у борби. Предвиђање губитака живе силе противника и властитих снага је, вероватно, најсложеније. Међутим, применом методе ефикасније процене борбене ситуације може се на егзактан начин показати како на проценат губитака у живој сили утичу одређени и дефинисани параметри. Делови књиге су у ствари само анекси тј. то су примери који потврђују широку употребну вредност методе ефикасније процене борбене ситуације.

Описана метода је применљива у целини, само је параметар α , односно p изра-

чунат на различите начине. Ово је лако објаснити, јер су „циљеви“ дејства различити. У првом случају то су информације, а у осталим ПО средства, тенкови, авиони, ракетни системи ПВО, артиљерија за подршку, жива сила и други циљеви, а различите су брзине њиховог кретања, њихова величина, даљине дејства и друге особине. Зато се овај параметар, који представља средњи виртуелни број остварених догађаја у задатом времену, мора и може рачунати на различите начине.

Оригинална метода

Може се поставити и питање шта су критеријуми за оцену валидности неке методе процене, пре свега математичке. Први критеријум је могућност њене примене у пракси, а други је колика је помоћ команди и команданту у процени ситуације и доношењу одлуке. Описана метода задовољава оба критеријума. Познато је да сваки управљачки систем полази од следећих премиса: информација, знања, процена и одлука. Квантитативне методе треба да подигну ниво знања за квалитетнију процену и доношења оптималнијих одлука.

Изнети подаци недвосмислено доказују да је изложена метода ефикасније процене борбене ситуације дата на увид широкој јавности, да има вишеструку употребну вредност, да је оригинална (ово нико није оспорио), те да би њена значајнија примена у војном школству и пракси била пожељна. Упоредна анализа теоријских резултата и статистичких података из праксе (ратних и вежбовних, а значајан број примера је већ обрађен у књизи) показује њене квалитете али и мане, па је могуће њено стално побољшавање и усавршавање.

Сви примери о снагама и средствима противника, као и разни тактичко-технички подаци (разне норме), који се наводе у књизи су временске и променљиве категорије. Развој телекомуникација и информатике, који је у потпуној спрези, је брз али и он има одређена ограничења у својим развојним доменима (дометима). Међутим, изнета метода ефикасније процене борбене ситуације може бити дуготрајна јер се може осавремењавати и дограђивати. Претпоставимо да ће у будућности ратове водити роботи и компјутери; чак и тада, човек ће морати да процењује припремљене податке, који су прави и релевантни, а који су можда лажни, или мање важни, и на основу тога доносити кључне одлуке. То је област где је мозак војног стручњака супериорнији од компјутера, јер у рату постоје и фактори који се не могу (или само приближно могу) представити математичким моделима. Књига се може користити у свим тежишним задацима ОС у миру, а то су: изградња теорије, тактичко-техничко усавршавање и опремање, школовање и борбена обука, организацијско-формацијско усавршавање и дограђивање, као и оперативни рад. Књига даје метод за ефикаснију процену борбене ситуације следећим старешинама и јединицама: везе (већ се користи), електронских дејстава, противоклопне артиљерије, тенковских (оклопних) јединица, ракетних јединица ПВО, артиљерије ПВО, авијације, артиљерије за подршку и на крају пешадије. Изучавањем наведене методе, она се може усавршавати и проширити и на друге родове и службе.

Свечаност код споменика Боја на Мишару

БЕСМРТНА ДЕЛА ЈУНАКА

Дан државности Србије у Шапцу је свечано је обележена на Мишару, крај споменика Карађорђу и његовим јунацима. Свечаност је организована на отвореном простору и била примерена околностима пандемије. Том догађају присуствовали су градоначелник Александар Пајић, председник Скупштине града Немања Пајић, председници СУБНОР-а Шапца и Богатића, представници Удружења војних пензионера Србије, неколико друштвених организација и посленици медија.

Одата је пошта мишарским јунацима положено је више венаца, међу којима града Шапца, СУБНОР-а Шапца и Богатића, Удружења војних пензионера и других. У име СУБНОР-а Шапца и Удружења војних пензионера венац су положили Владимир Нинковић и Живко Ђорђевић.

У условима неповољног времена, изведен је веома садржајан културно-уметнички програм којим су укратко маркиране прилике и услови у доба стварања државе Србије.

С. Стојановић

Из рада Удружења
војних пензионера
Црне Горе

ТРАГОВИ ТРЕЋЕГ ДОБА

Ковид-19 зарадио је војне пензионере и ускратио им спортско-рекреативне активности, излете, другарске вечери, окупљање, дружење, посјете и испраћаје.

У оваквој ситуацији, поштујући епидемиолошке мјере заштите, Павле Бандовић и Радивоје Здравковић покренули су иницијативу да се о животу и раду у времену епидемије вируса корона објави књига – зборник одабраног стваралаштва групе ентузијаста – војних ветерана.

Назив зборника „Трагови трећег доба“ упућује на живот и рад пензионера. Неки од аутора су већ афирмисани ствараоци, а неки се први пут јавно представљају у овој књизи.

Аутори су покушали да искажу и обилеже животни пут, онако како то они умију, на својствен начин, пером, кичицом, фотоапаратом и тако оставе трајне трагове као свог битисања и остварене снове и опишу стање духа у трећем добу.

Овим зборником оставља се печат

Циљ објављивања зборника је да се подржи аматерско стваралаштво и задовоље културне потребе пензионера.

Остављајући своје аматерске умјетничке радове, пензионери потврђују своје постојање, свој рад у друштву и војсци кроз доживљаје, утиске и дружења ради задовољења културних потреба особа у годинама ради здравог старења.

Зборник је, како каже аутор Павле Бандовић, широког опуса тема, форме, облика и садржаја са посебним порукама широк јавности.

Остављајући овакав писани траг потврда је постојања и професионалног рада у војсци и кроз утиске, запажања, сјећања, да се примјетити у редовима већине аутора.

Ова књига, свеобухватница, сигурно ће наићи на позитиван вриједносуд читалаца.

Радивоје Здравковић

Обавештење инжињерцима

ОВЕ ГОДИНЕ БЕЗ СУСРЕТА

Многи читаоци „Војног ветерана“ запазили су да се инжињерци сваке године окупљају 7. марта, на бивши Дан инжињерије, и сећају се на подвиге ондашњих ратних колега и на битку за рањенике на Неретви (7. марта 1943. године), када су за кратко време, као ратни трик, порушили па одмах изградиле чувени мост на Неретви, преко кога су прешли борци и око 4.000 рањених партизана.

До ове године одржано је више од 15 сусрета. За сусрете инжињерци су имали среће да им сваки сусрет увеличају оне колеге које су рушиле и градиле мост на Неретви. То су били Мишо Лемајић и Ђорђе Бујак, познати војни редитељ наставних филмова.

Досадашњи сурети инжињераца били су веома посећени, иако су увек одржавани у Београду, а учесници су долазили из више градова Србије и региона. На сваком од тих сусрета било је између 80 и 130 инжињераца, а испричаних инжињеријских доживљаја било је безброј.

Због ситуације у вези са вирусом корона, Организациони одбор се телефонски договорио да ове године неће бити сусрета.

Дакле, драги инжињерци, видимо се идуче године у што већем броју.

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР

Језик наш насушни

СЛЕПА СРЕЋА

Израз „слепа срећа“ обично се употребљава када некоме искрсне велики добитак или када постигне неочекивани успех. Има корене у античкој митологији. Наиме, римска богиња Фортуна поистовећивана је са грчком богињом среће, Тихом. Према предању, тиха је била „златокрила и брза, попут муње, час добра и благонаклона а час непредвидива, дивља и слепа. Она се игра људима као лоптом, од њених ђуди зависи срећа и благостање, или беда и пропаст. Своје дарове често даје недостојнима и непрестано обмањује људски род“. Њена обележја (као и Фортунина) била су: точак (коло), вага, коцка, кормило и рог. Дакле, Тиха је била богиња која све даје, али и све одузима. И то не по неким заслугама, него по случају – наслепо. Управо зато је често даровала великим богатствима недостојне, а упропаштава заслужне.

Људи и данас верују у „слепу срећу“. Ваљда због тога их толики број игра лото, спортску прогнозу, бинго и друге игре на срећу. Сви мисле: Срећа је слепа или луда, па може и мене да задеси! Али при томе заборављају да је срећа, додуше, слепа али и веома ретка. Зато је боље, како наш народ каже, уздати се у се и у своје кљусе, тј. у свој рад и своје способности. Јер како наш народ вели Свако је ковач своје среће!

Поред израза слепа среће, говори се и луда срећа, што значи да се она дешава без икаквог реда и смисла. Зато у Речнику Матице српске, уз та два израза и стоји: „неочекиван, срећан исход нечега“.

Д. Зељковић

Из пензионерског строја

ПИЛОТ БЕЗ МАНЕ И СТРАХА

Милић Теовановић, Рађевац, родом је из села Липеновић. Рођен је 1929. године у општини Крупањ у бројној породици која успешно наставља лозу Солунаца. Нису Теовановићи никада били богати, али су познати по способности да обезбеде све што им је неопходно за живот. Без помоћи других. Томе је допринело породично васпитање да се све у животу постиже радом и да зато свако има своје задужење и обавезе. Складна породица, пуна међусобне љубави и поштовања, била је узор многим. Милић је од синовима рођен трећи по реду.

Основну школу, четири разреда, Милић је завршио у родном Липеновићу, а даље учење наставио у Крупању, да би у Ваљеву похађао средњу техничку школу. Након две године, у тој школи му се јавила жеља да постане пилот. Видео је авионске акробације старијих пилота, па је то подгрејало његово опредељење за летење. Догодило се то 1947. године, а на руку му је ишло и то што је тада објављен конкурс за пријем кандидата из грађанства за ваздухопловну службу.

Бројне стручне прегледе, нарочито здравствене, Милић је успешно про-

*И данас би радо летео:
Милић
Теовановић*

шао, и најзад, првог новембра 1947. године постаје војни питомац - припадник ЈНА у Ваздухопловном војном училишту. Припадник је четврте класе у Панчеву, која је бројала 400 полазника. Најављено им је да ће школовање трајати три године, међутим, због потребе за школованим старешинама, скраћено је на две године. Тако је Теовановић, по завршетку школовања, постао један од најмлађих старешина у ваздухопловству ЈНА.

Током школовања Милић се обучавао у оно време на неколико типова авиона и за сваки имао посебну специјализацију. Свукуд је био успешан и сигуран. Никада, током пилотирања није имао проблема, све задатке летача успешно је испуњавао. Током службовања у ЈНА јавила се потреба и за школованим летачима на хеликоптерима, па је и ту обуку успешно завршио.

По завршетку пилотског школовања први самостални лет авионом имао је у Титограду, у данашњој Подгорици, на авиону АЕРО-2. Тај први лет, због великог узбуђења, није могао да опише. Просто није веровао да управо он самостално лети изнад села и градова.

Свуда је био успешан. Пилоти су у много чему специфични људи. Морали су да буду добро образовани и стручни, по природи врло смирени и озбиљни, друштвени и одговорни. Само такви чувају свој живот, авион и испуњавају пилотску дужност.

Милић Теовановић, по завршетку пилотског школовања, био је унапређен у заставника, који је тада био официрски чин. По потреби је службовао у Мостару, Пули, Задру, Загребу, па опет у Мостару, потом у Сплиту, где је завршио обуку за летење хеликоптером.

Са летењем је завршио у Земуну, где је неко време радио у администрацији и 1985. године пензионисан у чину потпуковника. Током активног службовања, за самопрегоран и успешан рад, више пута је похваљиван, награђиван и одликован.

За време службовања у Пули оженио се, има двоје деце, син му је лекар и резервни војни старешина.

Давнашња Милићева жеља, још из родног Липеновића да дође и живи у Шапцу, јер је у то време то био веома познат град у Србији, напосред се испунила. Од 1986. године постаје грађанин Шапца. Веома је задовољан животом у овом граду, воли пчеларство, са интересовањем прати развој и напредак града, учествује у свим општим активностима и доприноси успеху према својим могућностима. По оснивању Удружења војних пензионера Србије постаје активни члан. Одазива се на све активности. Задржао је војничку и пилотску озбиљност, одговорност и дисциплину. Омиљен је члан у удружењу.

Стеван Стојановић

*На загребачком
аеродрому: први с лева*

Како ковид 19 мења свет

ЕПИДЕМИЈА С ПАСОШЕМ

Глобалне бројке су неумољиве: зараза највише погађа оне у „трећем добу“

Пошаст која је почетком прошле године захватила целу планету донела нам је и дотле ретко коришћену реч: пандемија. Пре тога знали смо за њену „сестру“ - епидемију, али смо нажалост брзо схватили разлику. Епидемија је зараза која се шири на одређеном географском или геополитичком, државним границама омеђеном простору, док пандемија „стално путује“, па је зато склована и духовита дефиниција за суморну збиљу: пандемија је епидемија с пасошем за који није потребна ниједна виза.

Нови талас заразе која свуда стално долази али засад ниодале потпуно не одлази, поставља нове црне рекорде: пред крај октобра од ковида 19, како званично гласи име болести коју изазива нови корона вирус, укупно је оболело више од 40 милиона људи, са више од 1,2 милиона подлеглих.

Нема друштва ни државе који су пандемију дочекали спремно, али су се на ра-

аспираторима - констатовала је Изабел Ортиз. - Организације за заштиту људских права биле су алармиране због одлука о расподели оскудних медицинских ресурса у болницама и њиховим јединицама за интензивну негу које су биле засноване на броју година заражених опаким вирусом, упркос, а можда баш због тога што су били најугроженији.

- То је неприхватљиво - апеловала је Роза Корнфилд-Мат, експерт Уједињених нација, која је нека врста заштитника људских права глобалних сениора. - Прожимајућа геронтофобија и наши сопствени страхови од старости и смрти подлога су за предрасуде према старијима, њихову дискриминацију и у крајњем исходу ускраћивање њихових људских права.

Прозваним се осетио и генерални секретар УН Антонио Гутерес, који је, наводећи податак да је смртност од ковида 19 међу људима који су старији од 80 година пет пута већа од глобалног просека, покренуо нову глобалну политичку иницијативу за суочавање са узроцима и последицама „највеће здравствене кризе у последњих сто година“.

Важан елемент драме коју у редове глобалних сениора уноси пандемија јесте податак да је око половина смртних исхода заражених ковидом 19 у развијеним друштвима, подједнако на глобалном Западу и глобалном Истоку, евидентирана у установама за „животуз помоћ“, како се тамо еуфемистички зову домови за старе. Ова места су по правилу постајала жаришта заразе, али и места за убрзано умирање, пошто су са посла, због тога што су и сами бивали инфицирани, почели да масовно остају неговатељи и неговатељице.

Страшних прича има много у поменутом тексту Изабел Ортиз наводи се низ трагичних примера страдања станара домовна за старе у околностима хаоса створеног после првог таласа пандемије.

Ово је био повод да родбина подиже тужбе које немају много изгледа да им пружи неко задовољење, јер се ова индустрија благовремено заштитила од одговорности због „више силе“, како правно може да се окарактерише пандемија.

Такво стање је свакако у нескладу са увелико - боље - мењајућим ставовима према старости пре него што је свет погођен пандемијом. Први дан минулог октобра је, уосталом, био Међународни дан старијих, 30. по реду, што је био повод за констатацију да је ове године број оних који су старији од 60 година надмашио број деце млађе од пет, као и за пројекције да ће до средине века број сениора достићи једну и по милијарду.

Да поодмакло доба не мора да буде хендикеп потврдио је и главни планетарни политички догађај: избори за председника САД. Две личности које су се бориле за место „најмоћнијег човека света“ су Доналд Трамп и Џо Бајден. Први има 74, а други 78 година.

М. Бекин

Извор: Глас осигураника

Шаховски меридијани

РАДУНОВИ ЗАПИСИ ЗА ИСТОРИЈУ

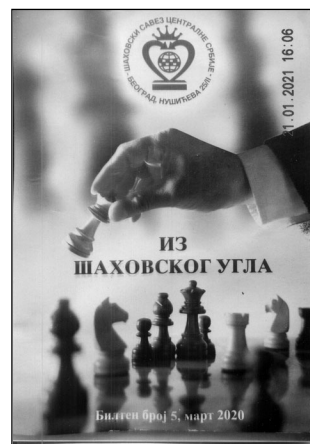
За пензионере уопште, па и војне, кажу да је једина забава - играње шаха. То је свакодневно видљиво у пензионерским клубовима и парковима. О тој врсти забаве пензионера јавност скоро да и не зна, многи рачунају да је то само забава особа у поодмаклим годинама. Али, пензионери, поред забаве, сматрају да се може и нешто више од тога.

Шаховски клуб у Врњачкој Бањи познат је у Србији по организацији великих турнира са звучним шаховским именима, домаћим и страним. Председник тог клуба је највећи заљубљеник у шах Радун Дабижљевић, иначе војни пензионер. Он је прошле године организовао телефонски шаховски турнир посвећен борби против корона вируса. Као шахиста Радун можда није највећи, али је зато највећи шаховски документариста у Србији. Без њега се о многим појединцима не би знало.

Радун је, за документацију, забележио многе послератне турнире, обрадио многе партије, написао неколико књига и све документовао фотографијама учесника и шаховских партија. Састављао је шаховске проблеме за све знатичељнике. Где год је службовао, Радун је оснивао шаховску секцију међу старешинама. У Дугом Селу код Загеба био је начелник Дома ЈНА. Уз друге активности најактивнија му је била је шаховска секција. Радун је пензионисан као капетан прве класе и сада живи у Врњачкој Бањи. И тамо не може без шаха. Недавно је написао књигу о шаховском турниру, који је игран телефонски на коме је учествовало 80 шахиста из више градова Србије, Хрватске, Републике Српске, Космета, Северне Македоније. Књига је објављена крајем јануара са више од стотину занимљивих партија и фотографија. Шаховски заљубљеници књигу могу наручити код аутора Радун Дабижљевића, на телефон 064/ 24 - 56 - 867.

Неки будући шаховски документаристи сигурно ће превазићи Радуну јер за то имају пример како се документовано чува сећање на бројне шаховске турнире у Србији и на позната шаховска имена из наше земље и света.

Стеван Стојановић

зним меридијанима различито снашли. Тамо где је настала, у Кини, чини се да је у овом моменту највише обуздана, а оно што је изненађење, с обзиром на материјалне и организационе ресурсе, јесте да је највише погођена најбогатија и најмоћнија нација света - Америка.

Оно што је заједничко свима, то је да су епидемиолози већ на самом почетку, сагледавши моћ вируса и сопствену немоћ пред походом новог невидљивог непријатеља, као најрањивије прогласили оне у трећем добу: старије од 65 година. То се, нажалост, показало сасвим основаним, што је најочигледније опет у Америци, где је 80 одсто оних који су изгубили животну битку са ковидом 19 управо из редова сениора.

У Европи и Аустралији, према подацима које је у есеју објављеном на порталу „Социјална Европа“ изнела Изабел Ортиз, директорка социјалне заштите у Међународној организацији рада, ти проценти су још већи: 94 и 95 одсто.

У позадини ових бројки налази се, међутим, и нешто што онеспокојава још више: то су извештаји који су протеклих месеци пристизали са свих страна, а који су указивали на погубну дискриминацију старијих у поступку медицинског третмана болести пред којом су ови људи најбеспомоћнији.

- Док се зараза ширила, старијима је ускраћиван приступ болничким креветима и

Београдска Небојша кула живи дво-струки живот. Наиме, прва и оригинална постојала је у Горњем граду као Бела или Темишварска кула. Одиграла је изузетно важну историјску улогу у спречавању турског надирања ка дубини хришћанске Европе и успешно одолевала у читавом XV веку, посебно под опсадом султана Мурата II 1440. године и султана Мехмеда II 1456. године. Двојица наведених владара муку су мучили како да пробију одбрану београдског утврђења, али првобитна Небојша кула, фортификацијски темељно изграђена и врхунско-стратејски организована за одбрамбено и топовско дејство и онемогућавање кратко-трајног или дуготрајног опседања и освајања града, показала се тврђом од све турске силе и дотадашњег незадрживог надирања и као таква одолела бројним налетима.

Ипак, Сулејман Законодавац успео је 1521. године да освоји Београд, али то само говори да је утврђење осам деценија пркосило најездама, а са тим и топовско гнездо Небојша куле. И турски извори кажу о жилавом отпору браниоца града, наизменичним нападима, испадима из утврђења, с једне стране, и упадањем у одбрамбени бастион помоћу лагуна, с друге, али и знатним разарањем куле. Султан Сулејман обновио је по освајању Београда и као таква постојала је све до 1690. године.

Други живот куле

Наиме, две године раније Аустрија је освојила Београд, а када је велики везир Мустафа Ћуприлић опсео град са Саве и Дунава и својих 40.000 пешака и 20.000 коњаника изгледало је да 3.220 браниоца (однос скоро 1:20 у корист турске војске) нема никаквих изгледа на успех.

Можда би суве математичке пропорције незнатно или нимало пресудиле да се није догодио несрећни случај. У цитадели Горњег града експлодирала су три магацина са барутом, стење је летело на све стране света, бројне куће су разрушене, а страдало је око 1.100 људи. Чудном игром случаја, метаморфозом или причу испричаном кроз легенду, Небојша кула је из Горњег „слетела“ у Доњи град и започела свој други живот – једно време као пркосна грађевина, која је бранила приступ доњоградском пристаништу. Наиме, ту је постојао дугачки залив, продирао је дубоко у унутрашњост, а да не би био искоришћен од освајача, кријумчара или речне пиратерије, постављен је дугачак ланац који се из куле затезао и онемогућавао продор непожељнима у град.

Када је залив затрпан камењем, крајем XVIII века, кула је претворена у казамат, озлоглашену тврдину у коју су затварани они којима је турска власт судила и пресуђивала искључиво једном једином пресудом. И ту започиње најцрња хроника Небојша куле, куће зла и свега супротног од онога када је првобитно зидана и добила име по некадашњем замку деспота Стефана Лазаревића. Као такву, Небојша кулу су готово сви упамтили, ко год је могао – заобилазио је, јер је попримала облике мрачњаштва, најцрње несреће и страдаштва у мукама и смрти, а онај ко је у њу морао да уђе, неминовно је доживљавао физичку бол и најстрашнију тортуру.

Од краја XVIII до половине XX века Не-

Прошлост Куле Небојша

КАЗАМАТ НА ОБАЛИ ДУНАВА

Од краја XVIII до половине XX века Небојша кула је била симбол смрти, зверства и страдања српског народа. Ипак, из ње се највише „издигао“ грчки јунак Рига од Фере (Ригас Ферaios или Веленстилис, 1757-1798), који је, заједно са својих седам истомишљеника и бораца за слободу грчког народа, удављен у кули и бачен у Дунав.

бојша кула је била симбол смрти, зверства и страдања српског народа. Ипак, из ње се највише „издигао“ грчки јунак Рига од Фере (Ригас Ферaios или Веленстилис, 1757-1798), који је, заједно са својих седам истомишљеника и бораца за слободу грчког народа, удављен у кули и бачен у Дунав. Рига од Фере желео је да се борба за слободу грчког народа од Турака што више прочује и у те сврхе не само да је писао историју свога народа, револуционарне песме и организовао устанак, већ је настојао да се о томе што више прочује у Европи, па је на све могуће начине гледао да директно ступи у контакт са Наполеоном Бонапартом, који је у то време важио за првог европског војсковођу. Наполеонов долазак у Венецију био је за Ригу идеална прилика за сусрет, али, како то увек са издајством бива, он је потказан од стране богатог трговца Деметриоса Икономуа, агента грчког религиозног естаблишмента, Васељенске патријаршије и Фанариота (назив дат по грчкој омадини из цариградске четврти) и у Трсту ухапшен од стране аустријске власти.

И митрополит био заточен

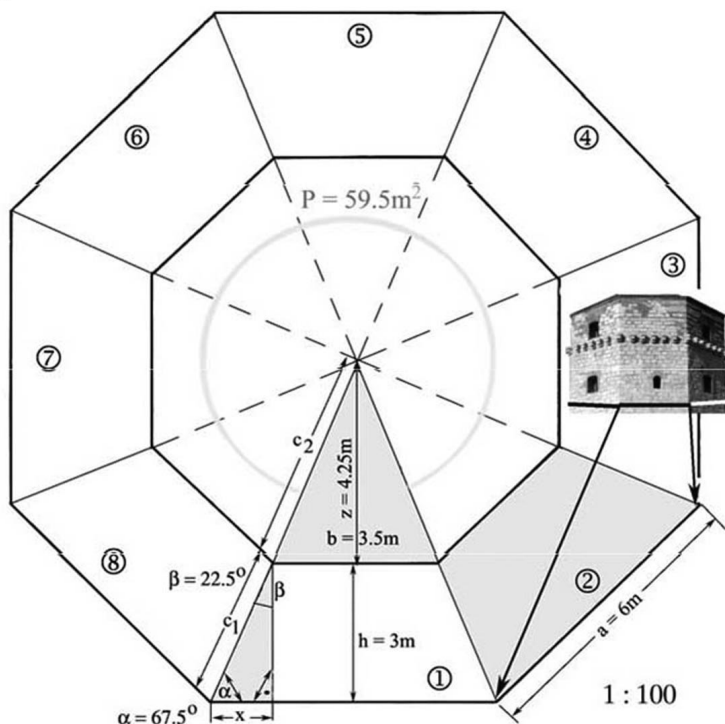
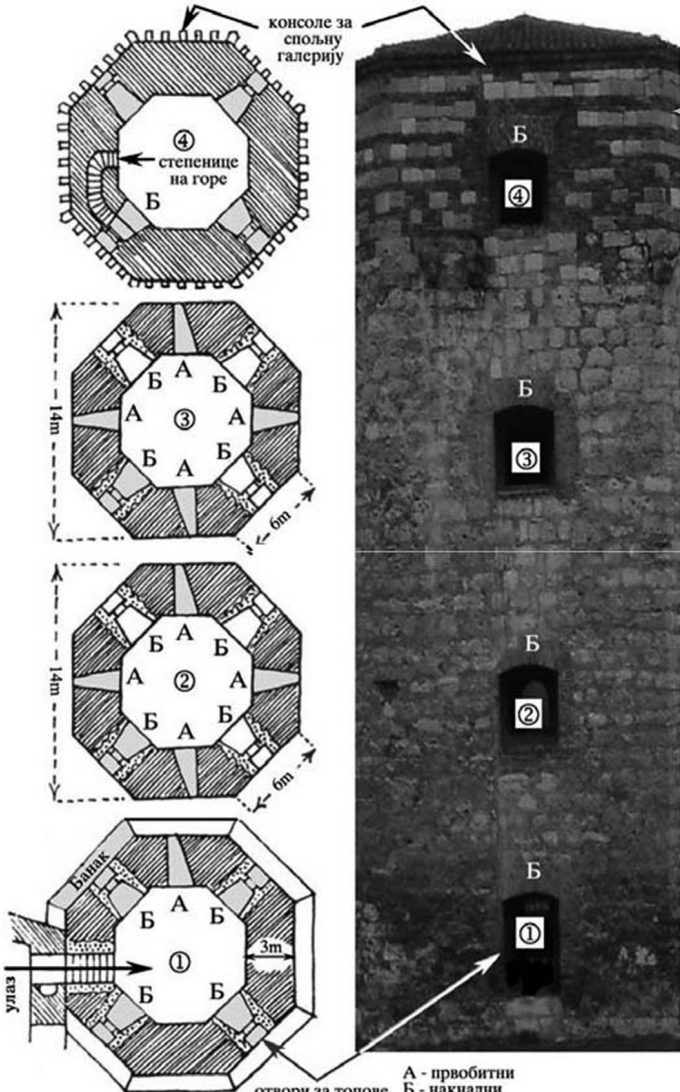
Од тог часа за њега и његове пријатеље започео је ход по мукама, у Бечу је саслушан, а затим је донета одлука да се заједно са својим пријатељима-саборцима испоручи турским властима. По ко зна који пут једна хришћанска земља, у име својих интереса и зарад лажног и крхког мира, предала је у руке муслиманима виђеније представнике балканских народа, спремних на упорну и тешку борбу за ослобођење своје земље. Знала је Аустрија унапред какву ће судбину испоручени дожи-

вети, али, уколико се има на уму да је у томе највише шуровао кнез Метерних, ватрени симпатизер Отоманске империје(!), тада чуђењу није било места што се тако и окончао.

Иако није завршио универзитет, Рига од Фере је био образован човек, који је знање стицао у Цариграду и Букурешту. Изучавао је стране језике, посебно старогрчки, италијански и француски, али се оспособљавао и за трговачке послове, проучавао историју, познавао физику, астрономију, филозофију, писао књиге (родољубиве и револуционарне, љубавне песме итд.), али и озбиљна дела заснована на проучавању природе, а одушевљавао се и тековинама француске буржоаске револуције и следио бљештавост и целовитост француских енциклопедиста. Није ни чудо што данас њему у част постоје значајна обележја у Букурешту, Бечу, Београду и Атини, јер био је дух Балкана који је ходао Европом у слободи мисли и просуђивања.

Многи су данас мишљења да је сва знаменитост Небојша куле у тесној вези са именом Риге од Фере и да ту престаје сва њена даља и ближа историја. Наравно, тако је за слабо упућене или оне који нису ближе упознати са дугим временом њеног постојања. Небојша кула, када би могла, проговорила би не речима, већ крицима заточених, али и свим другим страдалницима којима је судбина доделила завршну путању до тих зидина и смрт као ослобађање од свих овоземаљских патњи.

Године 1801. у Небојша кули био је заточен београдски митрополит Методије. Околности под којим је погубљен остале су поприлично неразјашњене и никако се не уклапају у дотадашње опхођење бео-

ОСМОУГАОНИ ПРОСТОР

Конструктивни попречни пресек првог (или другог) нивоа куле Небојша и срачунате димензије трапезоидних зидина и осмоугаоног простора унутар грађевине. Исто тако, тим путем су добијене површине и запремине појединих сводова, а затим и њихове укупне вредности. Срачунате су и површине и запремина топовских отвора и дат податак о тачнијим запреминским односима. Представа је дата у размери 1:100

ВИСОКО ОРГАНИЗОВАНИ БОРБЕНИ СИСТЕМ

Попречни пресек куле Небојша од првог (приземног дела са улазом) до последњег трећег спрата (са консолама за спољну галерију). Из приказа се може запазити да је првобитно било само 9 отвора за топове, а затим је изграђено још 16, што је у коначном броју представљало 25, па самим тим може да се суди о убојитости овакве грађевине. Уколико се томе дода да је дебелина зида била три метра, а отвори распоређени на све кардиналне стране света и још четири додатне, то значи да је београдска тврђава имала високо организован одбрамбени систем. Првобитна намена Небојша куле замењена је злогласним казamatом који је постојао век и по (читав XIX и пола XX века) и да је у њему животе изгубило више хиљада српских родољуба.

градског великог везира Хаџи Мустафа-паше према Србима, који је кроз читаво своје везировање и румелијско беглербеговање упорно водио жилаву и крваву борбу против јаничара и Пазван Оглуа из Видина. Уместо митрополита Методија за новог је дошао придворни калуђер Леонтије Ламбровић и за њега важи да је одиграо изразито негативну улогу по питању завере против Хаџи Мустафа-паше, подизања Првог српског устанка 1804. године и његов даљи развој све до коначног слома

1813. године, као и при подмуклом поступку погубљења Хаџи Рувима, архимандрита манастира Боговађе. Ово је посебно дотицало Петра Николајевића Молера, јер му је Хаџи Рувим био стриц и човек који је одиграо најзначајнију улогу у његовом васпитању и образовању.

Најокрутнији везир

Препуна је Србима била кула Небојша када је Први српски устанак пропао. Највероватније је да су године између два устанка биле најстрашније у историји ове грађевине, не само зато што су се Турци окрутно светили за све оно што се догодило у Првом српском устанку, већ и због несрећне Хаџи-Проданове буне 1814. године. Окрутни велики везир Сулејман-паша Скопљак и његов ђехаја Имшир-паша са својим злотворима пунили су и празнили Небојша кулу, али и друге казамате у београдској тврђави, довели су и одводили несрећне осуђенике, а простор између Стамбол капије и данашњих Теразија обележили мртвима, најчешће набијеним на колац. Историјски подаци бележе да су полудивљи, бесни и изгладнели београдски пси-луталице развлачили делове људских тела по граду и околини и да је у тим турским зверствима страдало више од три стотине људи.

Сулејман-паша Скопљак остао је забележен као један од најокрутнијих везира који су икада боравили у Београду. У души му је била освета, крв и мржња према свему што је српско. Уживао је гледајући бројне људске патње, јауке страдалника набијених на коље, а највише се сладио мука-

ма живих које је приморавао да гледају њихово кажњавање и освету. Смислио је превару звану „лажни откуп“ или узимање новца од породице затвореника са договором да ће бити милостив и пустити такве на слободу, али би се, по преузимању блага, редовно предомислио, осуђивао их, а новац задржавао за себе. Био је комплетно преликано копија четворице дахија који су изазвали Први српски устанак 1804. године, а за њега и његове јаничаре може се сасвим поуздано рећи да су били верни настављачи злочиначких акција према Србима, па самим тим и иницијатори Другог српског устанка.

Као и четири дахије и Алија Гушанац некада, који су се затворили у београдском утврђењу, тако је и Сулејман-паша Скопљак то учинио по доласку новог београдског великог везира Марашли Али-паше. Ипак, средином октобра 1815. године смењен је по наредби Порте, а пре тога нови везир успео је преговорима (и највероватније добрим откупом?) да извуче заточеног Милошевог најмлађег брата Јеврема из тамнице у Небојша кули.

Јеврем Обреновић ће остати записан као један од ретких људи кога казамат куле Небојша није прогутао и који је срећном игром случаја видео слободу и живот изван зидина ове злогласне грађевине. Ипак, мора да му се време тамновања и тежина вишемесечно тешко оковано вожђе за свагда урезало у најстрашније сећање, посебно после 1831. године када је постављен за губернатора вароши или стигао до ранга који је одговарао некадашњем великом београдском везиру.

Владо Милићевић

Уређује: мр
сц. др Часлав
Антић

Утицај исхране на укупне
здравствене прилике

ЗДРАВЉЕ ОРГАНИЗМА „КРИЈЕ“ СЕ У ЦРЕВИМА

Храну треба зачињавати умереном количином свежих и сувих зачина, као што су целер и першун, мирођија, мајчина душица, паприка, бибер, ђумбир и куркума

Ако имате болове у стомаку
најбоље је да се јавите лекару

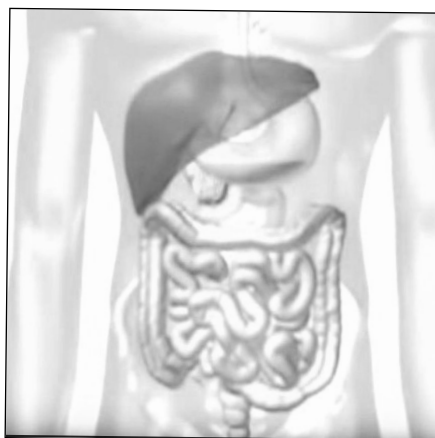
Највећи проценат имунитета, око 70 одсто, налази се у нашим цревима. Бактерије живе на кожи, у носу, а највише у цревима. Оне помажу варењу и има пуно узајамног деловања између бактерија и имунитета. Добре, односно оне корисне проводе живот у нашим цревима, излучујући огромне количине антитела и тако штите наше тело од лоших бактерија и вируса, подижући имунитет.

Болести црева могу да буду узрок многих обољења. Постоје различите инфекције црева, акутне које се повремено јављају, хроничне инфекције се понављају, али има и много оних које су имунолошки условљене, а често непознатог узрока. Важно је обратити пажњу и посетити гастроентеролога, посебно ако постоје периоди погоршавања и смирења различитих тегоба. Неадекватно и нестручно лечење могу изазвати веће и озбиљније компликације.

Разлози проблема са цревима су углавном непознати, али се ипак дефинише неколико основних узрока као што су генетика, претерана имуно реакција (разне имуно болести), психолошке карактеристике особе, исхрана (уношење различите хемије кроз храну, индустријски обрађене намирнице, претерано прскани производи али и кроз загађено земљиште где биљке расту па је појам органске хране доведен у питање), лоше и штетне прехранбене навике, масна, тешка и зачињена јела у великим количинама као и нередовна исхрана, узимање алкохолних, газираних и енергетских пића и пушење.

Постоји више врста болести црева и зато је потребна адекватна и стручна дијагностика и никако самостално лечење јер у раним фазама болести постоје одличне могућности за излечење.

Веома често људи занемарују симптоме, мењају начин исхране без консултације са стручном особом и тако могу „покрити“ озбиљнију клиничку слику. Има више врста болести дигестивног тракта и црева и само се може погоршати стање ако се примењује исхрана за здрава црева која се потпуно разликује од оне за оболела црева. Исхрана зависи од дијагнозе болести, колико ће трајати и како ће се примењивати.

Унутрашњи органи су на мети
бактерија и вируса

За здрава црева и дигестивни тракт препоручују се намирнице пробиотичког карактера. То су млечни производи, посебно јогурт са пробиотичком културом, кисело млеко а сурутка садржи и пробиотичке културе. Треба узимати поврће, посебно зелено лиснато - спанаћ, блицева, зелене салате али и из породице купуса - свеже црвени и бели, као и кисели који исто садржи пробиотичке културе, кељ, карфиол, броколи, келерабу, јер поседује влакна сварљива и несварљива која су неопходна за правилно пра-

жњење црева. Обавезно у току дана појести неко свеже поврће као салату. Битне су и житарице и производи од житарица од целог зрна јер исто садрже влакна. Боље треба јести цело, а не цеђене сокове јер тако подстрањујете влакна и целулозу неопходну за пражњење црева. Битно је конзумирање мање количине меса и рибе јер је оно киселе структуре и зато је потребно уз месо увек јести поврће. Ту се не рачунају кромпир и шаргарепа. Храну треба зачињавати умереном количином свежих и сувих зачина. То су целер и першун, мирођија, мајчина душица, а можете користити и природне млевене зачине, паприку, бибер, ђумбир, куркуму. Вештачке ароматизоване зачине је најбоље избежавати или употребљавати у малој количини.

АЛАРМ ЗА ОДЛАЗАК КОД ЛЕКАРА

Лекару брзо треба да се јави свако ко има поремећај пражњења, проливе и затвор наизменично, надутост, болове у стомаку, смањење апетита, хронични умор без обзира на активности и спавање, губитак тежине, малаксалост, повишену температуру, промену боју столице и појаву танке столице као оловка.

Храну треба правилно термички обрадити без дуготрајног непотребног кувања, подгревања, пржења посебно у дубокој масноћи. Махунарке треба да буду саставни део недељне исхране. Ту се мисли на пасуљ, грашак, боранију, сочиво.

Озбиљнији симптоми због којих особа треба да се јави лекару су болно пражњење црева, наизменично проливи и затвор, надутост, изостанак или појава мало гасова, малаксалост и губитак тежине, танка столица као оловка, изразито тамна столица, крв у столици хемороиди нису увек узрок, јаки болови не само у стомаку него у регији стомака, испод груди, позади (често се помешају са боловима у кичми), промена температуре у телу - наизменично осећај хладноће и топлоте.

Бранка Мирковић

Извор: „Здравље на тањир“

ИСХРАНА КОД ОСОБА СА ПОВРЕМЕНИМ СТОМАЧНИМ ПРОБЛЕМИМА

- немасни млечни производи посебно јогурт и кисело млеко
- млади неслани сиреви барени кромпир и шаргарепа
- немасна пилећа супа са резанцима
- резанци са сиром
- препечен хлеб
- пудинг
- печена или кувана јабука
- чајеви, посебно нанна и камилица, у већој количини ради хидрације организма

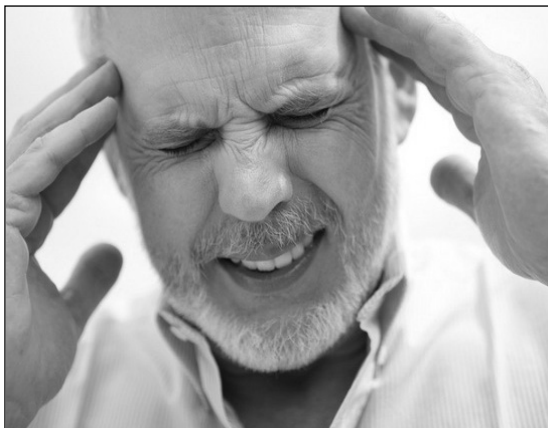
Како да направите разлику између три типа главобоље

БОЛОВИ КАО ИНДИКАТОР

Главобоља може бити тупа и пулсирајућа, или оштра и лоцирана на једном месту. Постоје три основна типа главобоље: тензионе, мигрене и кластер. Свака од њих има своје узроке и специфичне симптоме.

Тензионе главобоље представљају један од најчешћих типова. Њих узрокује затезање мишића врата и главе. На ово стезање мишића може да утиче велики број различитих физичких фактора или фактора околине, укључујући укоченост мишића рамена и врата као резултат лошег седења, стреса или недостатка сна.

Последица тензионе главобоље је благ или умерен притисак и бол у глави који може да почне на задњем делу главе или врату и да напредује ка предњем делу, или обрнуто. Ове главобоље се осећају подједнако на оба дела главе, и може их пратити бол у врату или раменима. Могу трајати од пола сата до неколи-

Колико главобоља ремети живот знају најбоље они који пате од те врсте болести

ко дана. Иако су непријатне и иритантне, тензијске главобоље не представљају опасност по здравље.

Мигрене се разликују од тензионих главобоља по томе што је бол углавном ограничен на један део главе и временом се погоршава. Бол иза очију и на потиљку је уобичајен за мигре-

не. Многи људи који пате од мигрене осећају осетљивост на светло и буку, мучнину и повраћање.

Неким нападима мигрене претходи визуелна аура која може подразумевати бљеске светлости или замагљен вид. Мигрене могу да трају од неколико сати до неколико дана, где се код неких људи напади дешавају једном или два пута годишње, док код других могу да се дешавају чак и неколико пута месечно.

Кластер главобоље представљају најређи тип главобоље, али уједно и најинтензивнији, где је шанса за настанак већа код мушкараца него код жена. Иако њихов прави узрок није познат, сматра се да су кластер главобоље у вези

Кластер главобоље се константно понављају током одређеног временског периода. Људи могу да доживе између једне и три кластер главобоље током дана у периоду од неколико недеља или месеци („кластер“ период). Напади затим могу скроз да престану, али ће се вратити у будућности.

Кластер главобоље имају за резултат најинтензивнији бол од свих главобоља, који се често описује као исцрпљујућ, пробадајућ или бол који пржи. Бол настаје брзо, на једној страни главе, око и иза очију, затим се погоршава и може трајати између 30 минута и 2 сата. Други симптоми подразумевају оток на оку, испуцалост и црвенило као и запушеност или нос који цури само на страни главе где се десио напад.

Извор: Панадол

Како побољшати слух

ТЕХНОЛОШКИ БУМ

Један од најчешћих здравствених проблема у свету, који веома лако може да се реши, јесте оштећење слуха. Статистике указују да једна од шест одраслих особа има оштећен слух. Тестирања су потврдила да две трећине одраслог становништва наше планете изнад од 70 година живота има оштећење слуха. Тај проблем повећава ризик од настанка деменције и депресије, због друштвене изолације услед смањења когнитивне функције.

Оштећење слуха утиче на квалитет живота много више него што се сматра.

Управо из поменутих разлога, у ото-аудиолошким центрима ZONEX свакој особи и сваком решењу приступа се индивидуално и темељно. Нема изговора за одлагање решења, односно коришћења слушних апарата. Захваљујући високој технологији, ови слушни апарати су веома поуздани. Они не само да појачавају звук, већ филтрирају звуке и издвајају говор од околне буке. Веома дискретни „помоћ-

ници“ опремљени су сензорима и вештачком интелигенцијом која омогућавају разумевање говора у сваком окружењу, чист и јасан звук.

Ото-аудиолошки центар Zonex присутан је на нашем тржишту 25 година. У својим специјализованим центрима у Београду и Новом Саду врши дистрибуцију слушних апарата реномираног светског произвођача који у својој палети производа има одговарајуће решење за сваку особу којој је слух оштећен. Осим производа врхунске технологије, ови центри пружају стручне и свеобухватне услуге особама које користе слушне апарате, као и консултантске и

услуге овлашћеног сервиса, затим додатну опрему, батерије за слушне апарате и индивидуалне шкољке за слушне уређаје.

Своје производе и услуге Zonex пружа уз налог војног и цивилног осигурања.

Адресе ото-аудиолошких центара Zonex:

Београд, ул. Сазонова 18а, Врачар тел. 011 3443 081

Нови Београд, ул. Булевар Црвене армије 11в Насеље Белвил (зграда „Лала“) тел. 011 77 09 099

Нови Сад, ул. Булевар ослобођења 111 тел. 021 66 22 757

NAJBOLJE Rešenje za Vaš Sluh

- BESPLATNA provera sluha
- BESPLATNA proba slušnih aparata
- BESPLATNA nabavka aparata preko civilnog osiguranja
- BESPLATNA nabavka aparata preko vojnog osiguranja
- KUPOVINA na 12 mesečnih rata
- POPUST za gotovinsko PLAĆANJE
- ORIGINALNI američki proizvod vrhunskog KVALITETA

SLUŠNI APARATI

Београд, Сазонова 18а
Тел: 011/2435-924

Нови Београд, Булевар Црвене армије 11в
Тел: 011/77-09-099

Нови Сад, Булевар Ослобођења 111
Тел: 021/66-22-757

www.slusniaparatizonex.rs
info@slusniaparatizonex.rs

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ

Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА

Љубомир Драгањац

Година XIX. Број 205. ФЕБРУАР, 2021.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милан Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевац),
Стеван Стојановић (Шабач),
Драгослав Ђорђевић (Крагујевац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић М. Чуљић, дописници
и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији
Народна
библиотека
Србије Војни
ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

*Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

За потребе војних пензионера обављаће следеће правне послове: даваће бесплатне правне савете и пружаће све остале адвокатске услуге уз накнаду по важећој адвокатској тарифи умањеној за 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић).

УСЛУГЕ ВЕЗАНЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахрањивања преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
 - упис у матичну књигу умрлих,
 - спроводница за пренос покојника,
 - штампање посмртних плаката,
 - продаја погребне опреме,
 - превоз покојника,
 - организација војних почаста,
 - помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
 - Умањење укупних трошкова за висуину рефундације
 - бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.
- Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 064/1660-423 и 011/3181-812.

ЗАКАЗИВАЊЕ ПОЧАСТИ ЗА САХРАНЕ

У београдском гарнизону заказивање почасне јединице ради одавања почаста преминулим старешинама може се обавити путем следећих телефона:
у радно време: 011/300-5200
у ванрадно време: 011/206-4569

ПЕНЗИОНЕРСКО ЋОШЕ

Не исилајте се више бићите
пољотићар.
Зовите ме бизнисмен.

Срби не оскудевају у флори.
Пушеви су им посуши
тирњем.

Пољотићари су ошћочели
ловну сезону.
Лове ћласаче.

Најисао сам сћисак за
ћијацу.
Сада ми требају само два
кредитца.

Градимо коридоре.
Заборављамо да грађимо
младе људе.

Шћа вреди шћо имам јакe
зубе,
када немам јаку ћензију.
Душан Старчевић

TANJA^{dent}

Стоматолошка ординација
„ТАЊА ДЕНТ“

Телефон: +381 63 214 800
Михаила Булгакова 50а, Београд
е-маил:
dr.tanjavukmirovic@yahoo.com

Пружа све врсте стоматолошких
услуга војним пензионерима и чла-
новима њихове породице, са 10%
попуста.
Такође се нуди и могућност одло-
женог плаћања на више рата.

Др Тања Вукмировић
специјалиста опште стоматологије

Прегледе можете заказати на:
063/214-800 / 061/252-8686

Радно време од 12 до 20 х